

**11. SINIF FİZİK DERSİ
UZAKTAN EĞİTİM SÜRESİNCE
İŞLENİLEN KONU VE KAZANIMLAR**

**FİZİK ÖĞRETMENİ;
HÜSEYİN HÜSEYİNOĞLU**

**AĞABEY
ÖZBEY
ANADOLU
LİSESİ**

VEKTÖRLER

★ Fizikte kullanılan büyüklükler skaler ve vektörel olmak üzere ikiye ayrılır.

Skaler büyüklükler: Sayı ve birim kullanılarak belirtilebilen büyüklüklere SKALER büyüklük denir.

Vektörel büyüklükler: Büyüklüğü, başlangıç noktası, yönü ve doğrultusu olan büyüklüklere VEKTÖREL büyüklük denir.

Skaler Büyüklükler

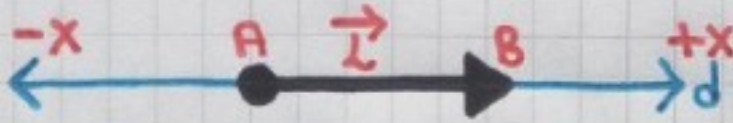
- Kütle
- Işık şiddeti
- Sıcaklık
- Akım şiddeti
- Madde miktarı
- uzunluk
- Zaman
- Alınan yol
- Sürat
- Öz ısı
- İş - Enerji

Vektörel Büyüklükler

- Kuvvet
- Ağırlık
- Hız
- ivme
- Momentum
- Tork
- Elektriksel Alan

VEKTÖRLERİN GÖSTERİMİ

★ Vektörler, yönlendirilmiş doğru parçalarıyla gösterilirler.

Vektörler; başlangıç noktası, doğrultu, yön ve büyüklük özelliklerine sahiptirler.

Büyüklük (şiddet): $|\vec{L}| = |AB|$

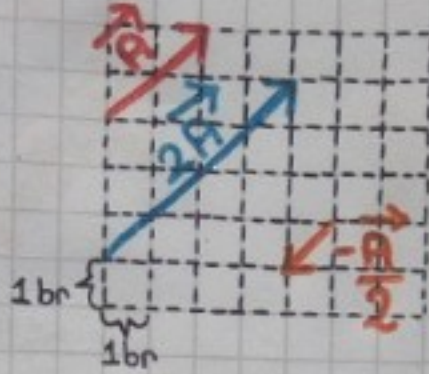
Doğrultu: $\vec{L}$ vektörünün doğrultusu d'dir.

Yön: $\vec{L}$ vektörünün yönü A'dan B'ye doğrudur.

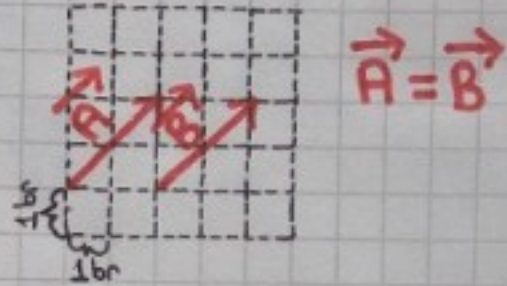
Başlangıç Noktası: $\vec{L}$ vektörünün başlangıç noktası A noktasıdır.

VEKTÖRLERİN ÖZELLİKLERİ

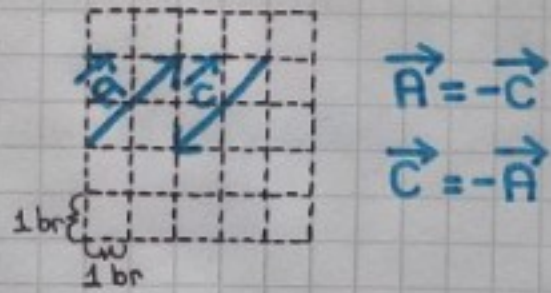
- 1) Vektörler birbirleriyle toplanabilirler. Toplama işleminin sonunda yeni bir vektör elde edilir.
- 2) Vektörler bir sayıyla çarpılabilir veya bölünebilir. Sayı pozitif ise vektörün sadece büyüklüğü, negatif ise hem yönü hem de büyüklüğü değişir.

- 3) Doğrultuları ve yönleri aynı, şiddetleri eşit olan vektörlere eşit vektörler denir.

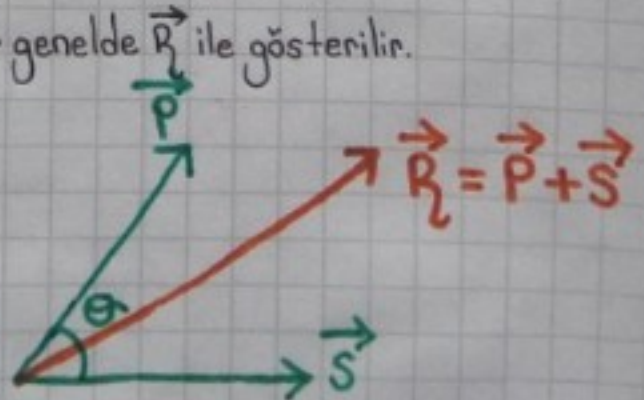
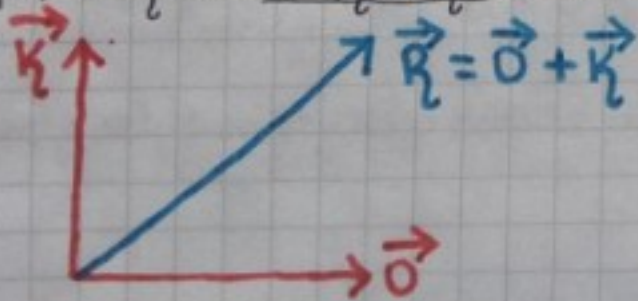
- 4) Doğrultuları aynı, şiddetleri eşit, yönleri zıt olan vektörlere zıt (ters) vektörler denir.

VEKTÖRLERİN TOPLANMASI

1) Paralelkenar Yöntemi;

- ★ Toplam vektöre, bileşke vektör denir. Bileşke vektör genelde $\vec{R}$ ile gösterilir.

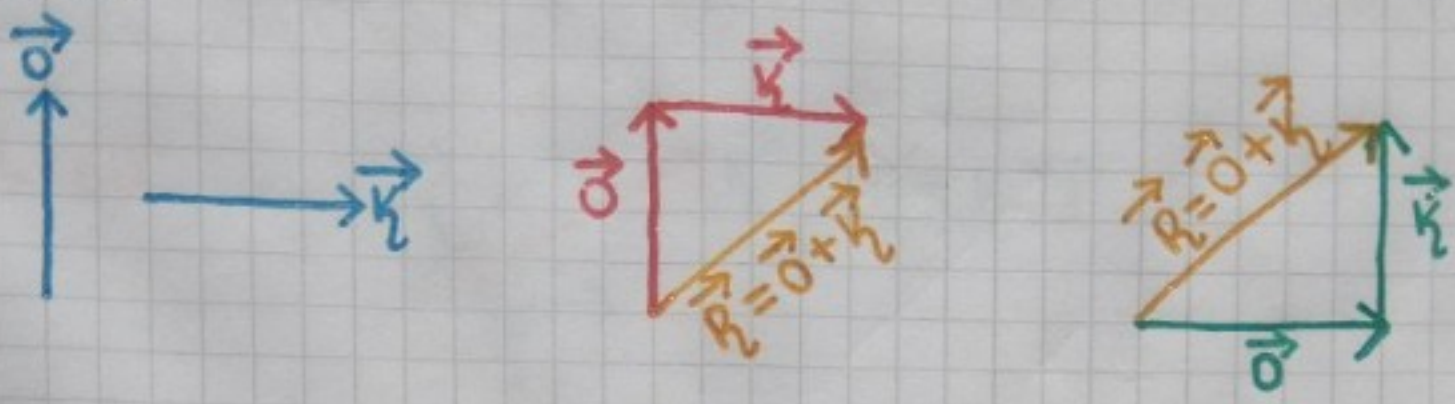

- ★ Birbirine dik iki vektörün bileşkesinin büyüklüğü $R^2 = O^2 + K^2$ Pisagor bağıntısıyla bulunur.

- ★ Aralarında θ açısı bulunan iki vektörün büyüklüğü $R^2 = P^2 + S^2 + 2 \cdot P \cdot S \cdot \cos \theta$ bağıntısıyla bulunur.

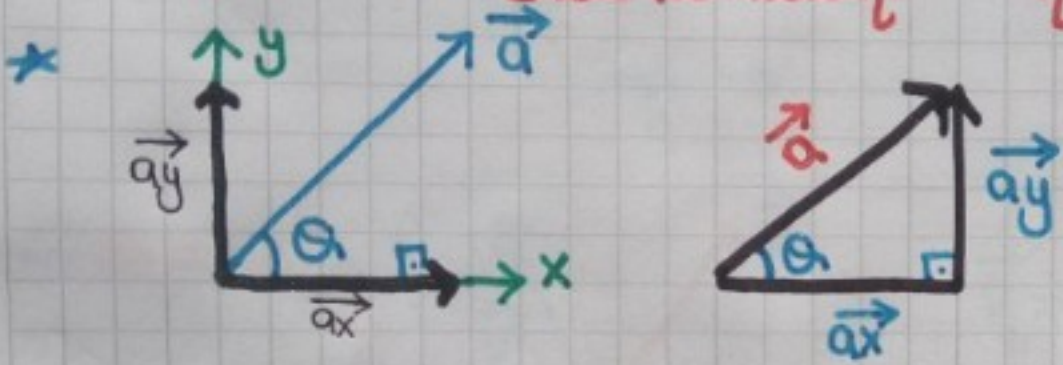
"ÜÇ ÜÇÜ EKLEME (Göçgen) Yöntemi"

★ Bir vektörün başlangıç noktası diğerinin bitim noktasına gelecek şekilde vektörler uç uç eklenir. İlk vektörün başlangıç noktasını son vektörün bitim noktasına birleştiren vektör, bileşke vektörü verir.

! Vektörlerin toplanma sırası önemli değildir.

"BİLEŞENLERE AYIRMA" Yöntemi

★ İki boyutlu Kartezyen koordinat sisteminde bir vektörün bileşenleri bulunurken; $\vec{a}$ vektörünün başından X ve Y eksenlerine dik inilir.

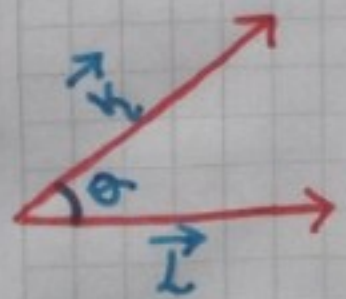
★ Bileşenlerin vektörel toplamı yine $\vec{a}$ vektörünü verir. $\vec{a} = \vec{a}_x + \vec{a}_y$

★ Bileşenlerin büyüklüğü;
 $\vec{a}_x = \vec{a} \cdot \cos \theta$
 $\vec{a}_y = \vec{a} \cdot \sin \theta$

BİLEŞKE VEKTÖRÜNÜN BÜYÜKLÜĞÜ

★ İki vektörün bileşkesinin büyüklüğünün bulunabilmesi için vektörlerin büyüklükleri ve aralarındaki açının verilmesi gerekir.

★ Bileşke vektörün büyüklüğü cosinus teoremi ile bulunur.

$$R^2 = k^2 + L^2 + 2 \cdot k \cdot L \cdot \cos \theta$$

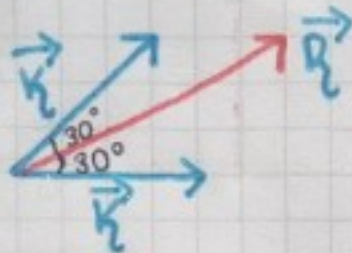
ÖZEL DURUMLAR

1) $\theta = 0^\circ$

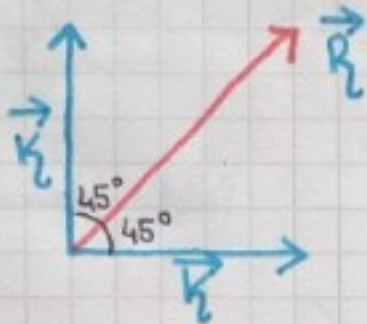
$$\vec{R} = 2k$$

2) $\theta = 60^\circ$

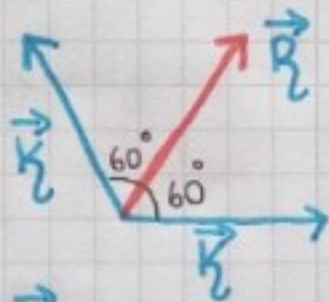
$$\vec{R} = k\sqrt{3}$$

3) $\theta = 90^\circ$

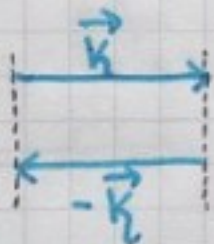
$$\vec{R} = k\sqrt{2}$$

4) $\theta = 120^\circ$

$$\vec{R} = k$$

5) $\theta = 180^\circ$

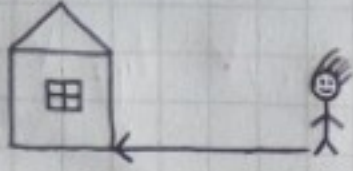

$$\vec{R} = 0$$

★ ! İki vektör arasındaki açı arttıkça bileşke vektörün büyüklüğü azalır.

BAĞIL HAREKET

★ Bir cismin hareketini tanımlamak için duruyor kabul edilen noktaya **referans noktası**, cismin seçilen referans noktasına göre hareketine **bağıl hareket**, bu hareketin hızına **bağıl hız** denir.

★ İki hareketlinin birbirine göre hareketidir.

★ Hareket göreceli bir kavramdır.

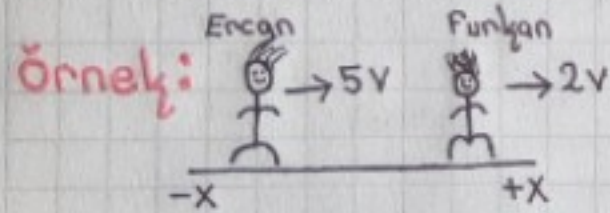
$$\vec{v}_{\text{bağıl}} = \vec{v}_{\text{gözlenen}} - \vec{v}_{\text{gözlemci}}$$

Örnek: Baran'ın Ercan'a göre hızı?

$$\vec{v}_{\text{bağıl}} = \vec{v}_{\text{Baran}} - \vec{v}_{\text{Ercan}}$$

Örnek: Gülcan, Halime'yi nasıl görür?

$$\vec{v}_{\text{bağıl}} = \vec{v}_{\text{Halime}} - \vec{v}_{\text{Gülcan}}$$

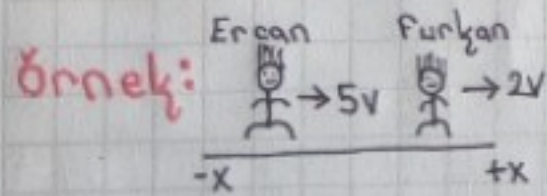

Ercan'ın Furkana göre hızı kaç v'dir?

$$\vec{v}_{\text{bağıl}} = \vec{v}_{\text{Ercan}} - \vec{v}_{\text{Furkan}}$$

$$\vec{v}_{\text{bağıl}} = 5v - 2v = 3v$$

$$3v \rightarrow +x \text{ yönünde}$$

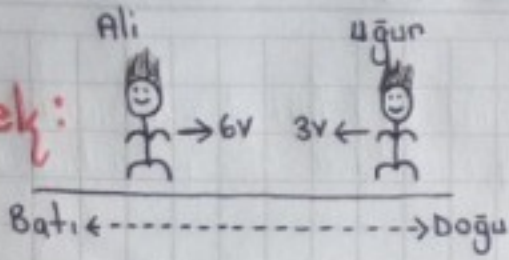
Furkan'ın Ercan'a göre hızı kaç v'dir?

$$\vec{v}_{\text{bağıl}} = \vec{v}_{\text{Furkan}} - \vec{v}_{\text{Ercan}}$$

$$\vec{v}_{\text{bağıl}} = 2v - 5v$$

$$-3v \leftarrow -x \text{ yönünde}$$

Örnek:

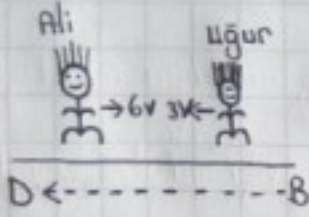
a) Ali'nin Uğur'a göre hızı?

$$\vec{V}_{bağıl} = \vec{V}_{Ali} - \vec{V}_{Uğur}$$

$$\vec{V}_{bağıl} = 6v - (-3v)$$

$$\vec{V}_{bağıl} = 9v \rightarrow \text{Doğu yönünde}$$

Örnek:

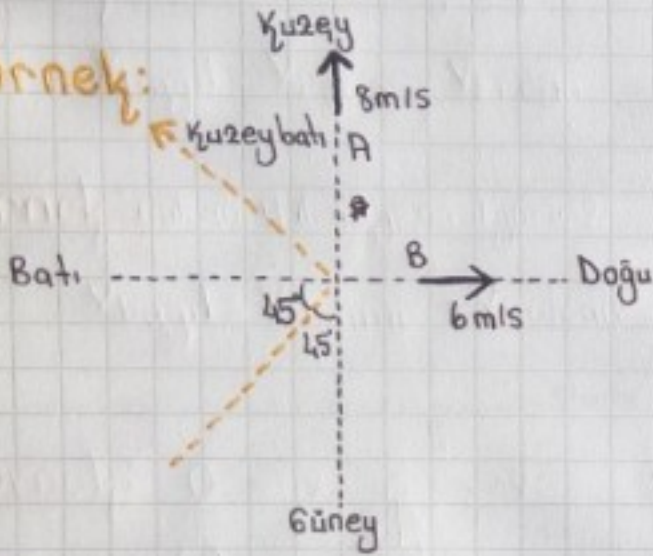
b) Uğur, Ali'yi nasıl görür?

$$\vec{V}_{bağıl} = \vec{V}_{Ali} - \vec{V}_{Uğur}$$

$$\vec{V}_{bağıl} = 6v - (-3v)$$

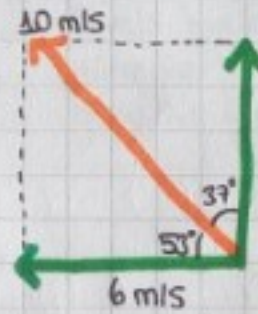
$$\vec{V}_{bağıl} = 9v \rightarrow \text{Doğu yönünde}$$

Örnek:

A'nın B'ye göre hızını ve yönünü bulunuz?

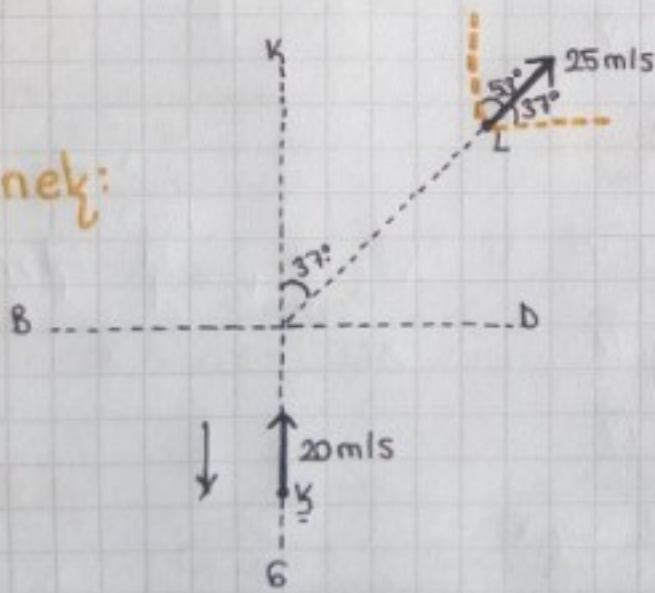
$$V_{bağıl} = V_A - V_B$$

$$V_{BA} = V_A - V_B = 10 \text{ m/s}$$

8 m/s $\propto$ Kuzeyin 37° batısı
 $\propto$ Batının 53° kuzeyi

Örnek:

L'nin K'ya göre hızı kaçtır?

$$(\cos 37^\circ = 0.8, \sin 37^\circ = 0.6)$$

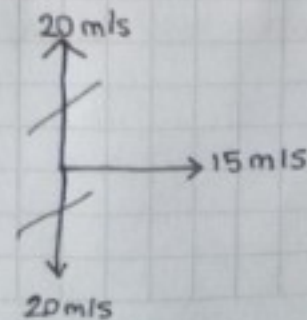
$$V_{bağıl} = V_L - V_K$$

$$25 \cdot \sin 53^\circ$$
$$25 \cdot 0.8 =$$
$$20 \text{ m/s}$$

$$25 \text{ m/s}$$

$$25 \cdot \cos 53^\circ$$

$$25 \cdot 0.6 = 15 \text{ m/s}$$

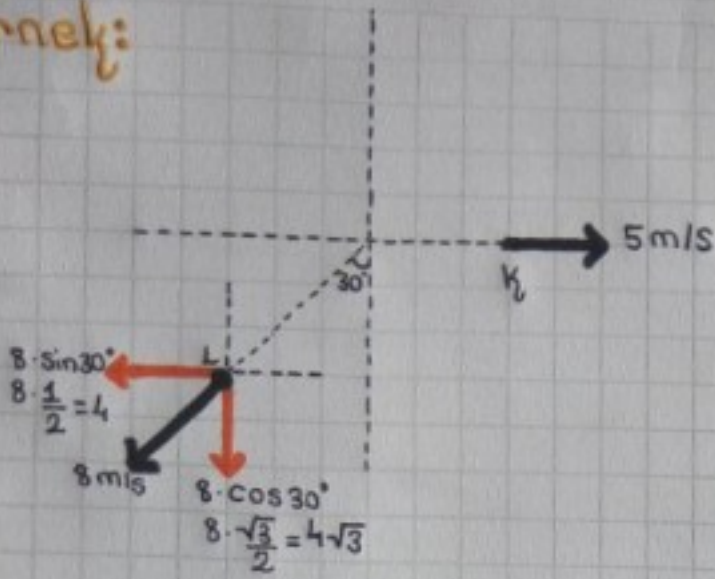

15 m/s
Doğu
yönünde

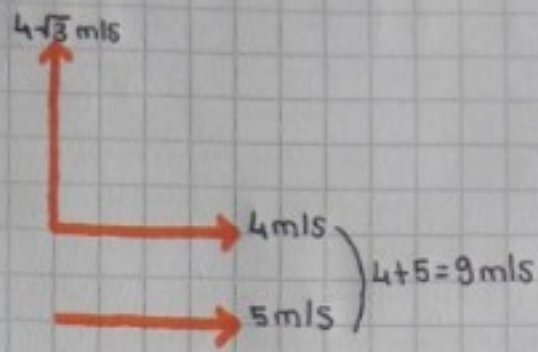
$$\sin 37^\circ = \cos 53^\circ$$

$$\cos 37^\circ = \sin 53^\circ$$

Örnek:

K'nın L'ye göre hızını bulunuz? ($\cos 30^\circ = \frac{\sqrt{3}}{2}$, $\sin 30^\circ = \frac{1}{2}$)

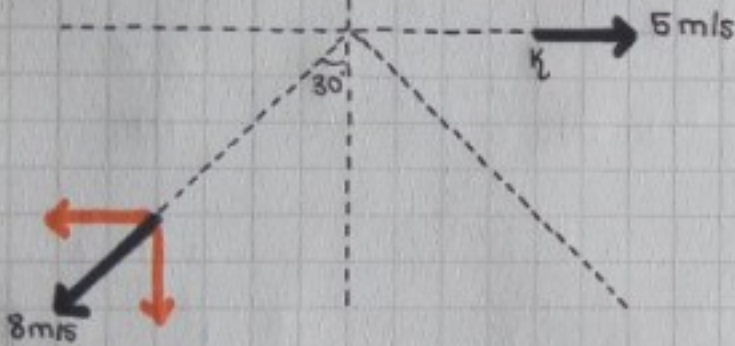

$$(V_{bağıl})^2 = (4\sqrt{3})^2 + 9^2$$

$$V_{bağıl}^2 = 48 + 81 = 129$$

$$V_{bağıl} = \sqrt{129}$$

Örnek:

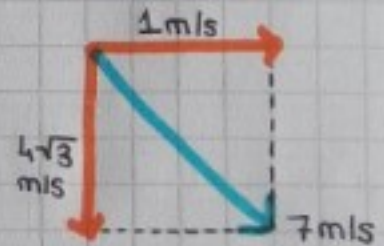
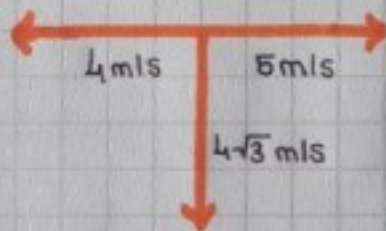
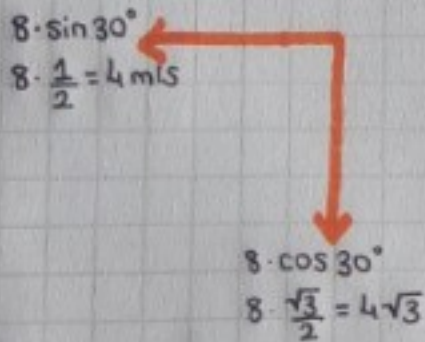

5 m/s hızla hareket eden K gözlemcisi, L aracını güneyin 30° batısına gidiyormuş gibi görüyor. Buna göre VL kaçtır? ($\cos 30^\circ = \frac{\sqrt{3}}{2}$, $\sin 30^\circ = \frac{1}{2}$)

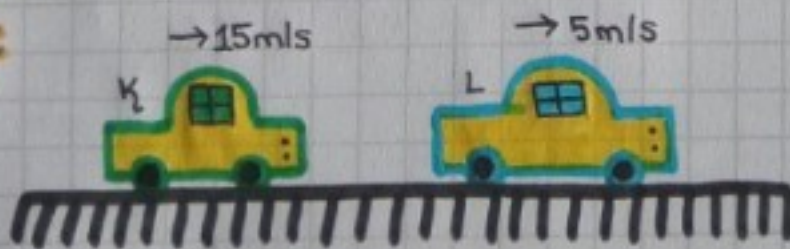
$$V_{bağıl} = V_L - V_K$$

$$V_L = V_{bağıl} + V_K$$

7 m/s

Örnek:

Yatay ve doğrusal yolda hareket eden K ve L arabalarının hızları şekildedeki gibidir.

Buna göre L arabasının şoföründe K arabasını kaç m/s hızla gidiyor görür?

$$V_{bağıl} = V_{gözlenen} - V_{gözlemci}$$

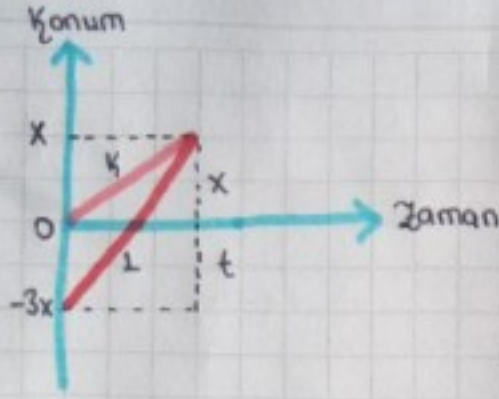
$$V_b = V_K - V_L$$

$$V_b = 15 - 5$$

V_b = 10 m/s

Örnek:

K'nin yere göre hızı V'dir?
L'nin K'ya göre hızı kaçtır?

$$V_K = \frac{x}{t} = V$$

$$V_{\text{bağıl}} = V_L - V_K$$

$$V_L = \frac{4x}{t} = 4V$$

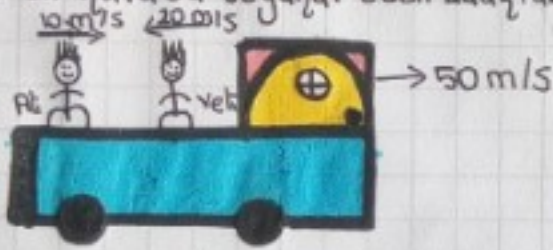
$$V_{\text{bağıl}} = 4V - V = 3V$$

BİLEŞİK HAREKET

• Birden fazla hareketli aynı anda yapan cismin veya kişinin yaptığı yere göre hareketine bileşik hareket denir.

- Hareket halindeki trenin içinde yürüyen kişi.
- Yürüyen mendirde acelesi olan Beritan.
- Nehirde karşıya geçmeye çalışan Serap.
- Rüzgarlı bir havada seyahat eden uçaktaki Ayla.

Örnek:

Trenin kasasındaki Ali ve Veli'nin hareketleri yere göre hızları kaçtır?

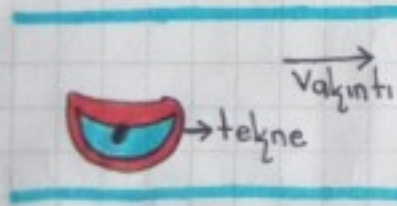
$$\text{Ali} = \begin{array}{c} 10 \text{ m/s} \quad 50 \text{ m/s} \\ \rightarrow \quad \rightarrow \\ \text{---} \end{array}$$

$$V_{\text{yer}} = 10 + 50 = 60 \text{ m/s}$$

$$\text{Veli} = \begin{array}{c} 20 \text{ m/s} \quad 50 \text{ m/s} \\ \leftarrow \quad \rightarrow \\ \text{---} \end{array}$$

$$V_{\text{yer}} = 50 - 20 = 30 \text{ m/s}$$

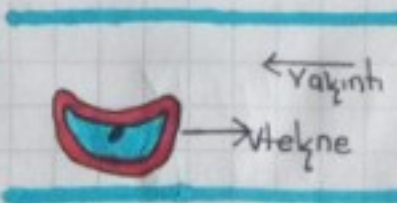
★

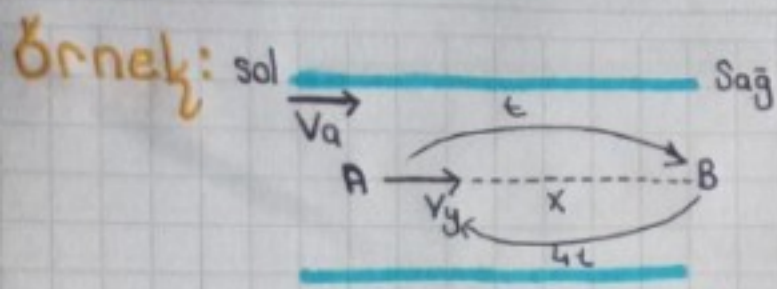
Teknenin suya göre hızı (kendi hızıdır)

Teknenin yere göre hızı ($V_{\text{yer}} = V_{\text{tekne}} + V_{\text{akıntı}}$)

★

Teknenin yere göre hızı ($V_{\text{yer}} = V_{\text{tekne}} - V_{\text{akıntı}}$)

Suya göre hızı V_y olan yüzücü A'dan B'ye t sürede gidip B'den A'ya $4t$ sürede dönüyor. $\frac{V_y}{V_a} = ?$ kaçtır?

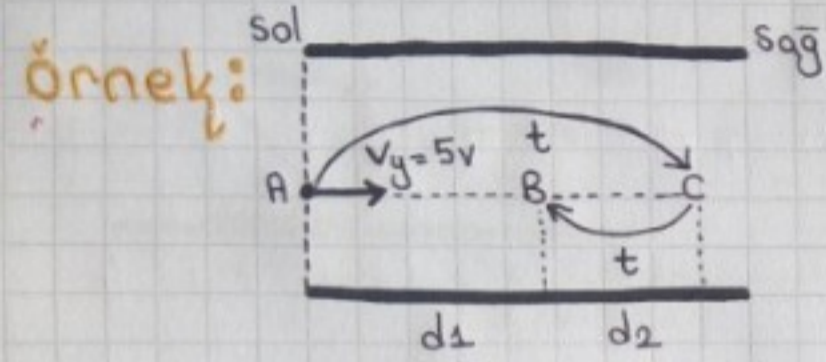
$$x = V \cdot t$$

$$x = (V_y + V_a) \cdot t \quad (V_y + V_a) \cdot t = (V_y - V_a) \cdot 4t$$

$$x = (V_y - V_a) \cdot t \quad V_y + V_a = 4V_y - 4V_a$$

$$5V_a = 3V_y$$

$$\boxed{\frac{V_y}{V_a} = \frac{5}{3}}$$

d_1 ve d_2 arasındaki ilişkiyi bulunuz. ($V_a = v$)

$$d_1 + d_2 = (V_y + V_a) \cdot t$$

$$d_1 + d_2 = (5v + v) \cdot t$$

$$d_1 + d_2 = 6v \cdot t$$

$$d_1 + 4v \cdot t = 6v \cdot t$$

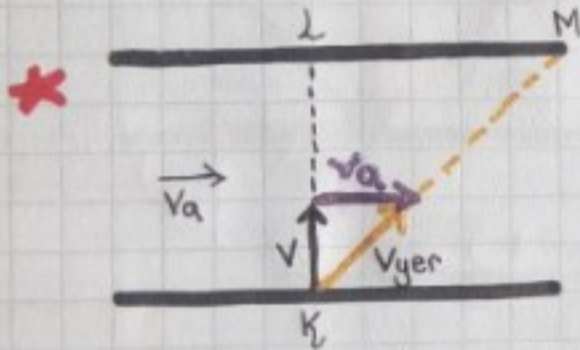
$$d_1 = 2v \cdot t$$

$$d_2 = (5v - v) \cdot t$$

$$d_2 = 4v \cdot t$$

$$\frac{d_1}{d_2} = \frac{2 \cdot v \cdot t}{4 \cdot v \cdot t} = \frac{d_1}{d_2} = \frac{1}{2}$$

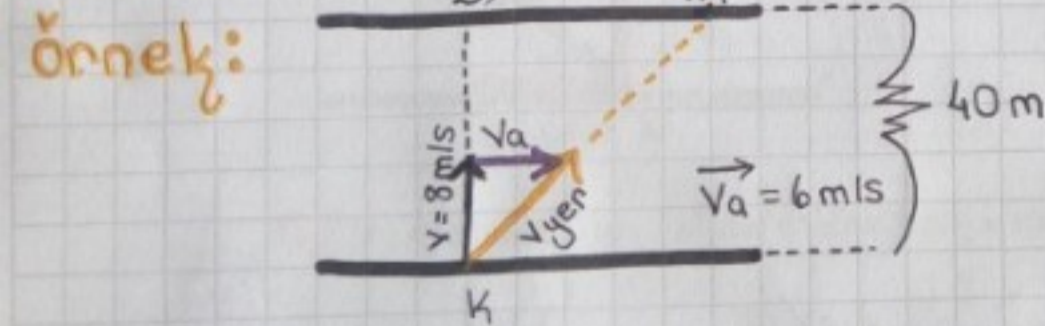
$$2d_1 = d_2$$

$$|KL| = V \cdot t$$

$$|LM| = V_a \cdot t$$

$$|KM| = V_{yer} \cdot t$$

K'dan suya göre 8 m/s hızla harekete geçen tekne L'den kaç metre ötede karşıya çıkar?

$$|KL| = V \cdot t$$

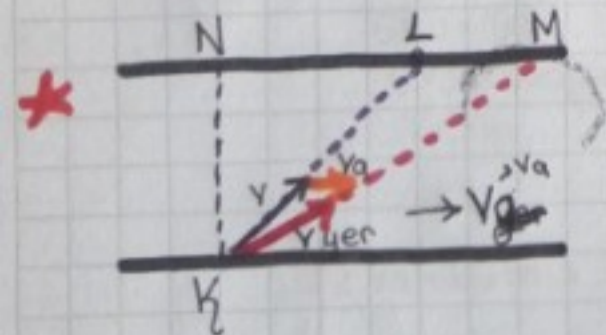
$$40 = 8 \cdot t$$

$$t = 5 \text{ saniye}$$

$$X = V_a \cdot t$$

$$X = 6 \cdot 5$$

$$X = 30 \text{ m}$$

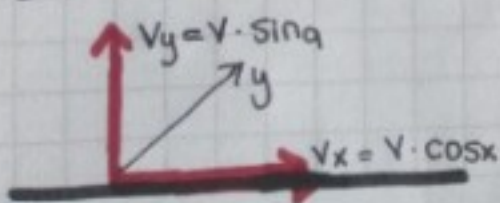

$$|KL| = V \cdot t$$

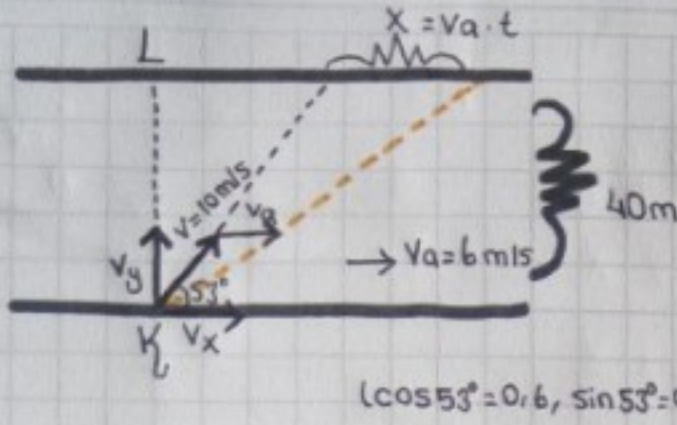
$$|KN| = V_y \cdot t$$

$$|KM| = V_{yer} \cdot t$$

$$|LM| = V_a \cdot t$$

Örnek:

Suya göre hızı verilen tekne M'den kaç metre ötede karşıya çıkar?

$$V_x = V \cdot \cos 53^\circ$$

$$V_x = 10 \cdot 0,6$$

$$V_x = 6 \text{ m}$$

$$V_y = V \cdot \sin 53^\circ$$

$$V_y = 10 \cdot 0,8$$

$$V_y = 8 \text{ m}$$

$$|KL| = V_y \cdot t$$

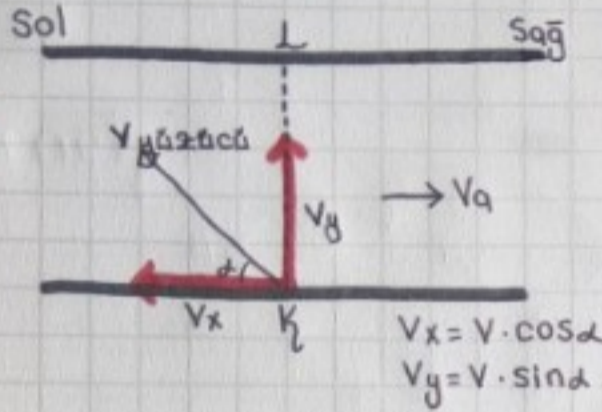
$$40 = 8 \cdot t$$

$$t = 5 \text{ saniye}$$

$$X = V_a \cdot t$$

$$X = 6 \cdot 5$$

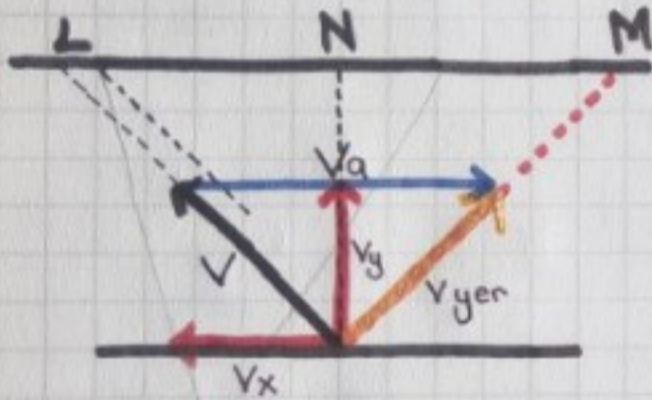
$$X = 30 \text{ m}$$

$|V_x| > |V_a|$ L'nin solunda karşıya çıkar.

$|V_x| = |V_a|$ L noktasında karşıya çıkar.

$|V_a| > |V_x|$ L'nin sağında karşıya çıkar.

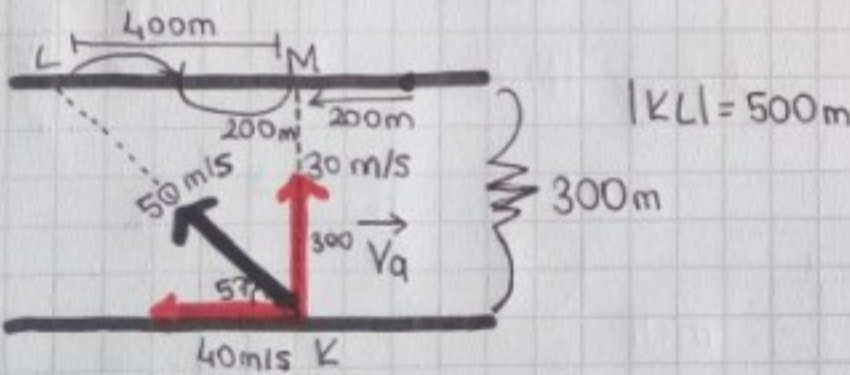
$$|KL| = V \cdot t$$

$$|KM| = V_{yer} \cdot t$$

$$|LM| = V_a \cdot t$$

$$|KN| = V_y \cdot t$$

Örnek:

a) $V_a = 20 \text{ m/s}$ ise tekne m'den ne kadar uzaklıkta karşıya çıkar?

$$|KL| = V \cdot t$$

$$500 = 50 \cdot t$$

$$t = 10 \text{ saniye}$$

$$V_x > V_a$$

$$X = V_a \cdot t$$

$$X = 20 \cdot 10$$

$$X = 200 \text{ m}$$

↓
m'nin solunda
200 m

b) $V_a = 60 \text{ m/s}$ ise tekne m'den ne kadar uzaklıkta karşıya çıkar.

$$V_a > V_x$$

$$X' = 60 \cdot 10$$

$$= 600 \text{ m}$$

Örnek:

motosikletin ıslanmaması için şemsiyeyi nasıl tutmalı?

Yağmur tanesinin sürücüye göre hızı?

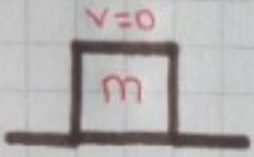
$$V_b = V_y - V_s$$

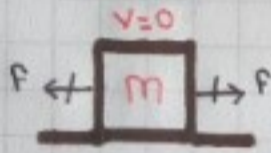
NEWTONUN HAREKET YASALARI

1) Eylemsizlik Yasası

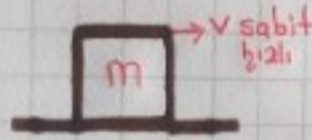
- Cisim duruyorsa durmaya devam eder.
- Cisim hareketli ise sabit hızını korumak ister. Bu olaya eylemsizlik denir.
- $F_{net} = 0$

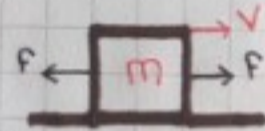
- $F_{net} = 0$
- Cisim durmaya devam eder.

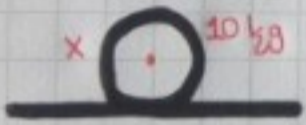
- $F_{net} = 0$
- Cisim durmaya devam eder.

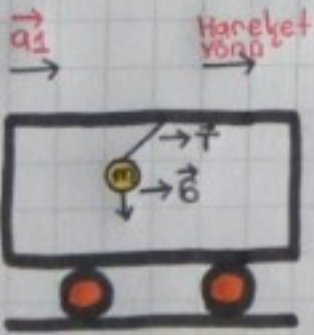
- $F_{net} = 0$
- Cisim sabit hızını korur.

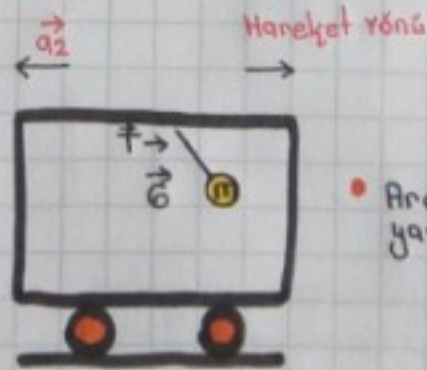
- $F_{net} = 0$
- Cisim sabit hızını korur.

- $F_{ey} = m \cdot a$
- Eylemsizlik kütle ile doğru orantılıdır.

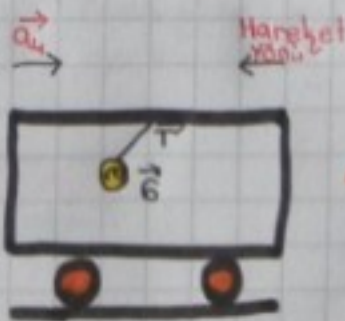
- Araba $\vec{a}_1$ ivmesiyle hızlanıyor.

- Araba $\vec{a}_2$ ivmesiyle yavaşlıyor.

- Araba $\vec{a}_3$ ivmesiyle hızlanıyor.

- Araba $\vec{a}_4$ ivmesiyle yavaşlıyor.

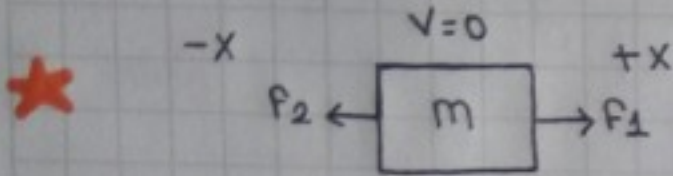
2) Dinamiğin Temel Prensipleri

$$F_{net} \neq 0$$

→ cisim net bir kuvvetin etkisindedir.

→ cisim ivmelenir.

$$F_{net} = m \cdot a$$

1) $F_1 > F_2$ ise

$$F_{net} = m \cdot a$$

$$F_1 - F_2 = m \cdot a$$

$$a = \frac{F_1 - F_2}{m}$$

★ cisim +x yönünde hızlanır.

2) $F_1 = F_2$ ise

$$F_{net} = 0$$

★ cisim durmaya devam eder.

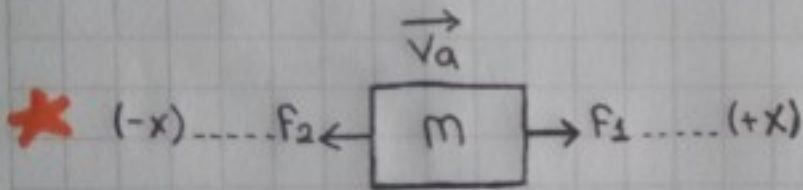
3) $F_2 > F_1$ ise

$$F_{net} = m \cdot a$$

$$F_2 - F_1 = m \cdot a$$

$$a = \frac{F_2 - F_1}{m}$$

★ cisim -x yönünde hızlanır.

1) $F_1 > F_2$ ise

$$F_{net} = m \cdot a$$

$$a = \frac{F_1 - F_2}{m}$$

★ cisim +x yönünde hızlanır.

2) $F_1 = F_2$ ise

$$F_{net} = 0$$

★ cisim v_0 ile hızını sürdürür.

3) $F_2 > F_1$ ise

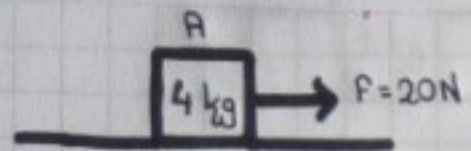
$$F_{net} = m \cdot a$$

$$F_2 - F_1 = m \cdot a$$

$$a = \frac{F_2 - F_1}{m}$$

★ cisim +x yönünde yavaşlar durur. sonra -x yönünde hızlanır.

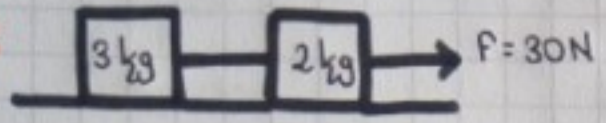
Örnek:

A cismin ivmesi kaç m/s^2 'dir?

$$F = m \cdot a \quad 20 = 4 \cdot a \quad \boxed{a = 5 m/s^2}$$

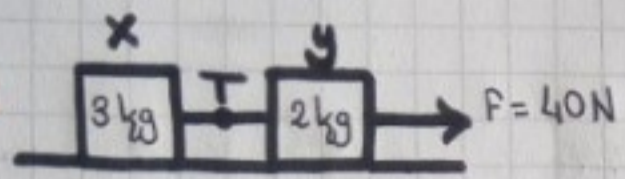
Örnek:

$a = ?$ $6 m/s^2$

$$F = m_T \cdot a \quad 30 = 5 \cdot a \quad \boxed{a = 6 m/s^2}$$

Örnek:

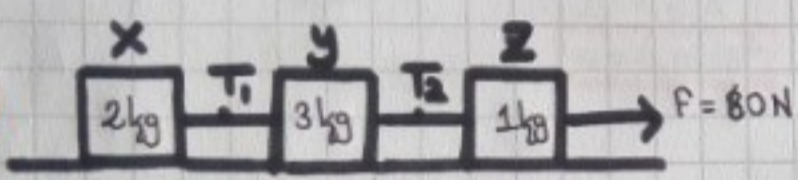

$a = ?$ $T = ?$

$$F = m_T \cdot a \quad 40 = 5 \cdot a \quad \boxed{a = 8 m/s^2}$$

$$T = m_x \cdot a \quad T = 3 \cdot 8 \quad \boxed{T = 24 N}$$

Örnek:

$a = ?$ $\frac{T_1}{T_2} = ?$

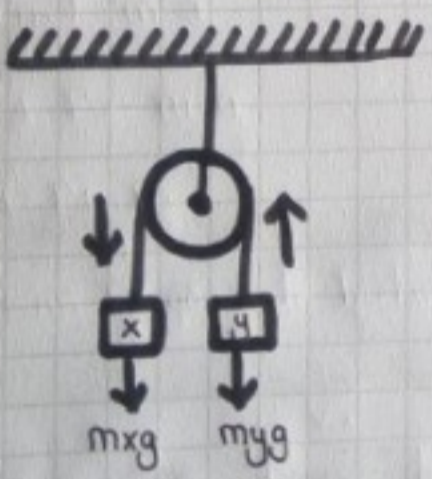
$$F = m_T \cdot a \quad 80 = 6 \cdot a \quad \boxed{a = 10 m/s^2}$$

$$T_1 = m_x \cdot a \quad T_1 = 2 \cdot 10 \quad \boxed{T = 20 N}$$

$$T_2 = (m_x + m_y) \cdot a \quad T_2 = 5 \cdot 10 \quad \boxed{T_2 = 50 N}$$

$$\boxed{\frac{T_1}{T_2} = \frac{20}{50} = \frac{2}{5}}$$

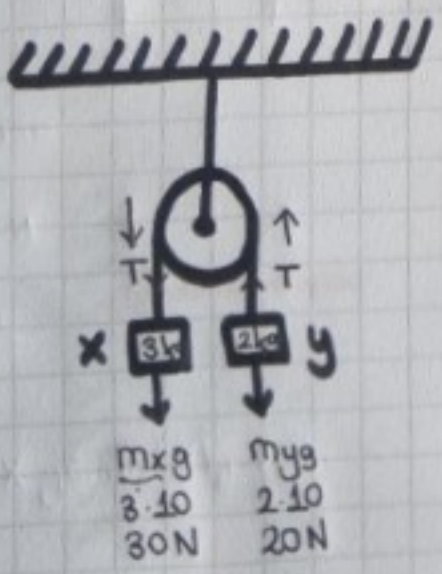
*

$$F_{net} = m_T \cdot a$$

$$m_x g - m_y g = (m_x + m_y) \cdot a$$

Örnek:

Şekildeki sistem serbest bırakılırsa ip te oluşan ip gerilmesi kaç N'dir? ($g = 10 m/s^2$)

$$F_{net} = m \cdot a$$

$$30 - 20 = 5 \cdot a$$

$$\boxed{a = 2 m/s^2}$$

$$m_x g - T = m_x \cdot a$$

$$30 - T = 3 \cdot 2 = 6 \rightarrow \text{veya } T - m_y g = 4$$

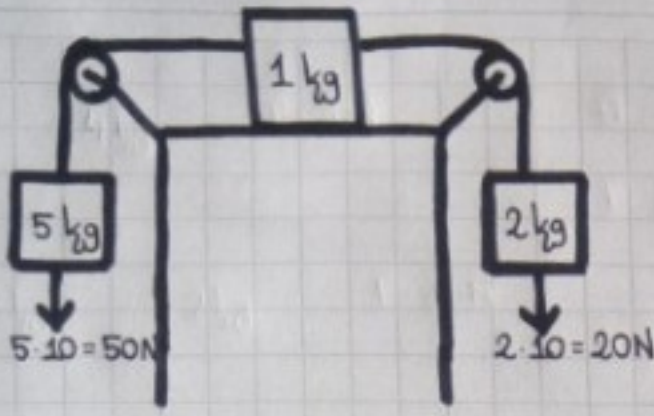
$$\boxed{T = 24 N}$$

$$T - m_y g = m_y \cdot a$$

$$T - 20 = 4$$

$$\boxed{T = 24 N}$$

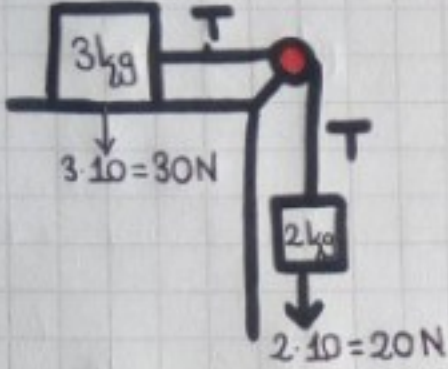
örnek:

Sistem sabit bırakılırsa $a = ?$

$$F_{net} = m \cdot a$$
$$\frac{30}{50 - 20 = 6 \cdot a}$$
$$a = 5 \text{ m/s}^2$$

örnek:

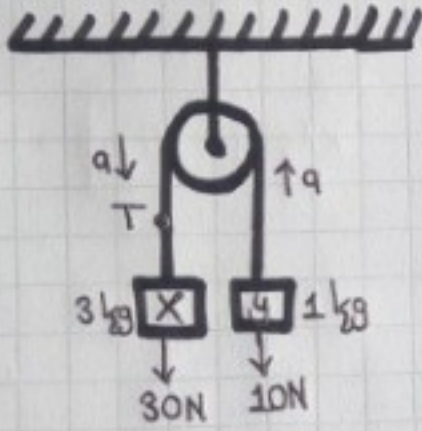
$a = ?$

$$F_{net} = m \cdot a$$
$$20 = 5 \cdot a$$
$$a = 4 \text{ m/s}^2$$

$T = ?$

$$T = m \cdot a$$
$$T = 3 \cdot 4$$
$$T = 12 \text{ N}$$

örnek:

Sistem serbest bırakılırsa sistemin ivmesi ve T ip genilmesi?

$$F_{net} = m \cdot a$$
$$30 - 10 = 4 \cdot a$$
$$20 = 4a$$
$$a = 5 \text{ m/s}^2$$

$$30 - T = 3 \cdot 5$$
$$30 - T = 15$$

$$T = 10 \text{ N}$$

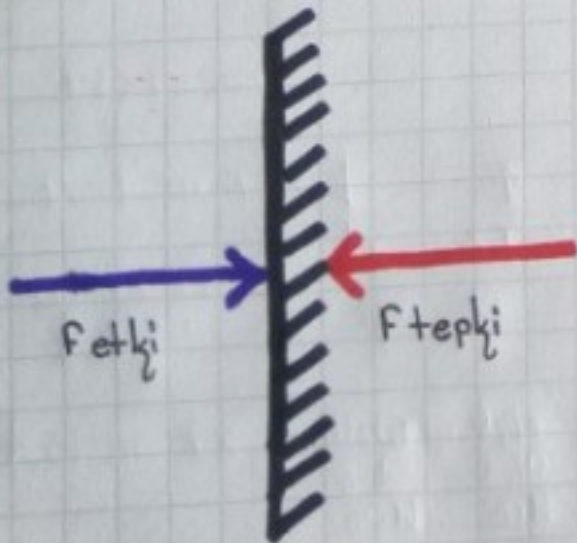
Veya

$$T - 10 = 1 \cdot 5$$
$$T - 10 = 5$$
$$T = 10 \text{ N}$$

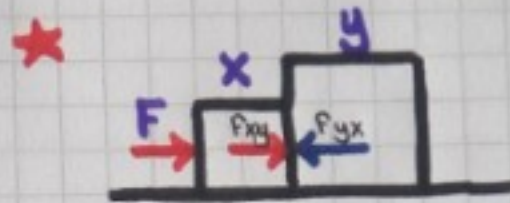
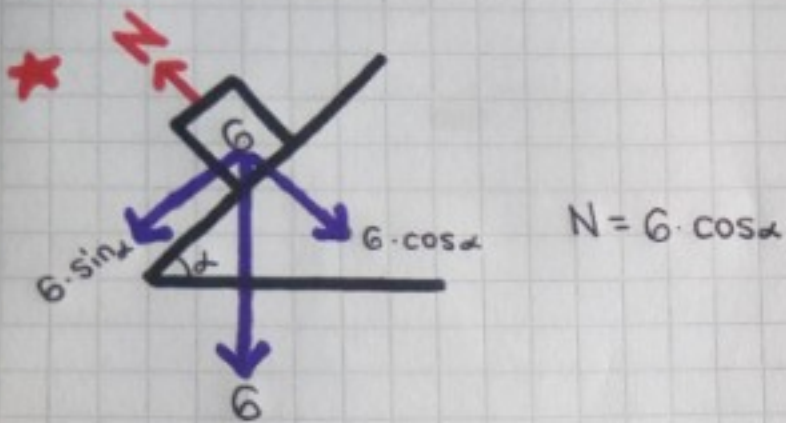
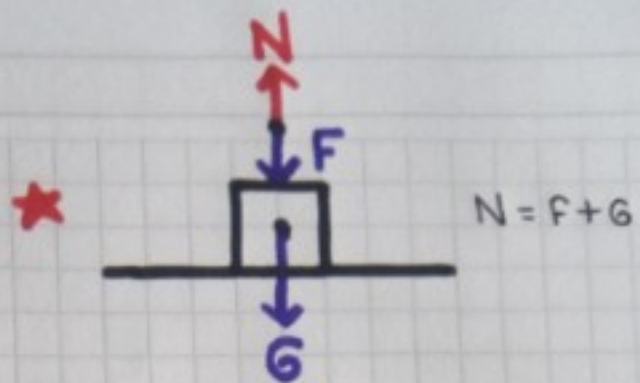
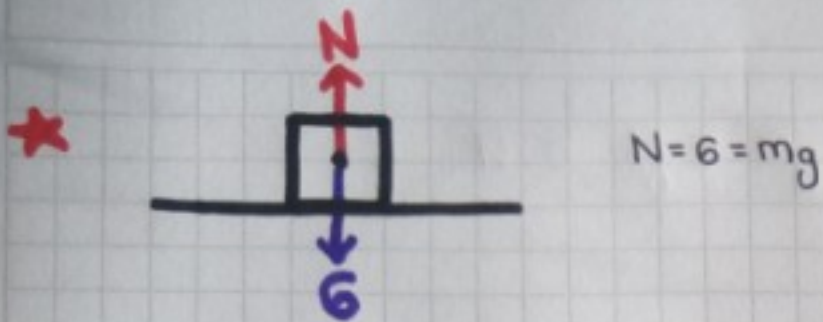
3) Etki - Tepki Yasası

Her etkiye karşı bir tepki kuvveti vardır.

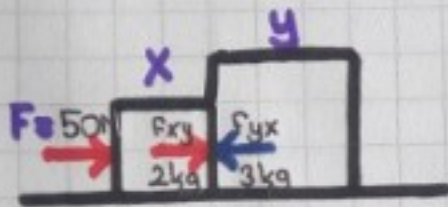
Etki ve Tepki kuvvetleri eşit büyüklükte ve zıt yönlüdür.

$$|F_{etki}| = |-F_{tepki}|$$

Örnek:

X'in y'ye uyguladığı etki kuvveti kaç N'dur?

$$F_{net} = m \cdot a$$

$$50 = 5 \cdot a$$

$$a = 10 \text{ m/s}^2$$

$$F_{xy} = F_y \cdot a$$

$$F_{xy} = 3 \cdot 10$$

$$F_{xy} = 30 \text{ N}$$

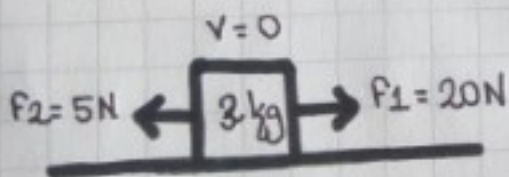
veya

$$F - F_{yx} = m_x \cdot a$$

$$50 - F_{yx} = 2 \cdot 10$$

$$F_{yx} = 30 \text{ N}$$

örnek:

a = ?

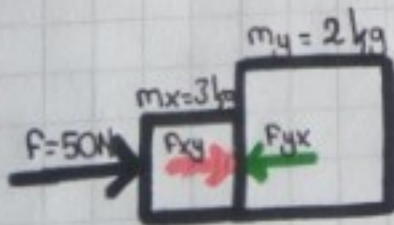
$$F_{net} = m \cdot a$$

$$20 - 5 = 3 \cdot a$$

$$15 = 3a$$

$$a = 5 \text{ m/s}^2$$

örnek:

$F_{xy} = ?$
 $F_{yx} = ?$

$$F_{net} = m \cdot a$$

$$50 = 5 \cdot a$$

$$a = 10 \text{ m/s}^2$$

$$F_{xy} = F_y \cdot a$$

$$F_{xy} = 2 \cdot 10$$

$$F_{xy} = 20 \text{ N}$$

veya

$$F - F_{yx} = F_x \cdot a$$

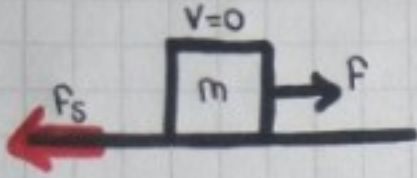
$$50 - F_{yx} = 30$$

$$F_{yx} = 20 \text{ N}$$

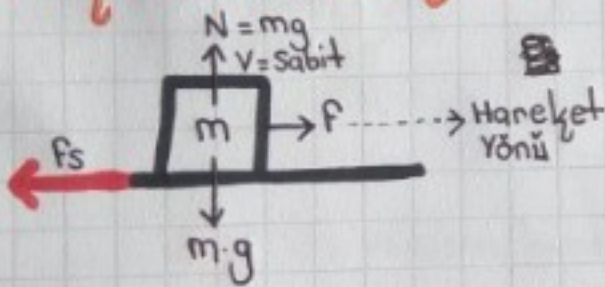
Sürtünme Kuvveti

1) Statik sürtünme kuvveti;

- Sürtülmeli yüzeyde durmakta olan cisme F kuvveti uygulandığında statik sürtünme kuvveti meydana gelir.
- $F_{net} = 0$
 $F - F_s = 0$
 $F = F_s$
- Cisme uygulanan kuvvet cismi hareket ettirmiyorsa uygulanan kuvvet kadar sürtünme kuvveti oluşur.

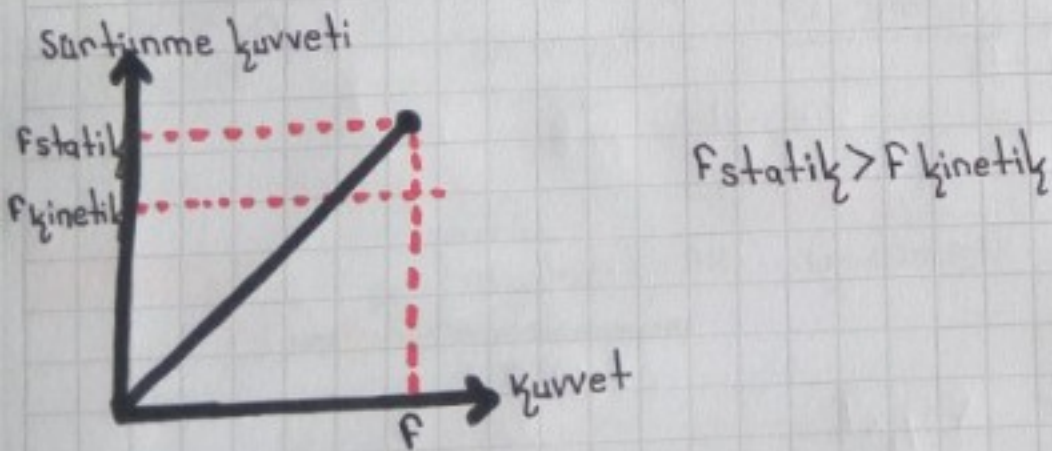
2) Kinetik sürtünme kuvveti;

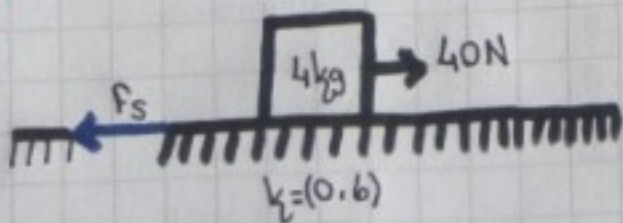
$$F_s = \mu \cdot N$$

Zamanın tepki kuvveti
Yüzeyin sürtünme katsayısı

$$F_s = \mu \cdot mg$$

Örnek:

Cismin ivmesi kaç m/s^2 'dir. ($g = 10 m/s$)

$$F_s = \mu \cdot N$$

$$F_s = \frac{6}{10} \cdot 40$$

$$F_s = 24N$$

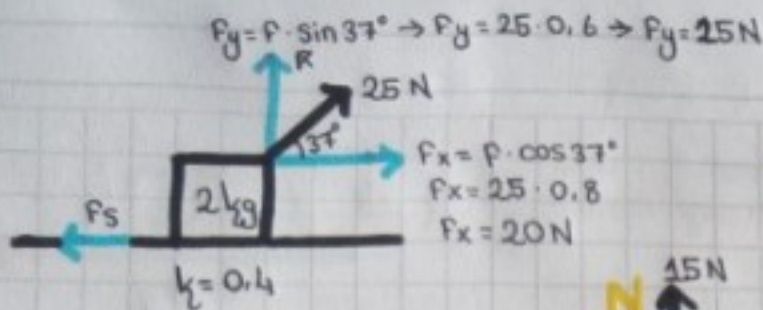
$$F_{net} = m \cdot a$$

$$F - F_s = 4 \cdot a$$

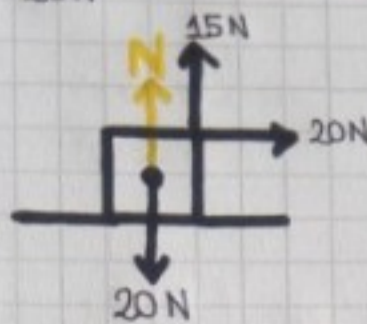
$$40 - 24 = 4a$$

$$a = 4 m/s^2$$

örnek:

cismin ivmesi kaç m/s^2 'dir?
($\cos 37^\circ = 0.8$, $\sin 37^\circ = 0.6$)

$$F_s = k \cdot N$$

$$F_s = 0.4 \cdot 5$$

$$F_s = 2\text{N}$$

$$F_{\text{net}} = m \cdot a$$

$$F_x - F_s = m \cdot a$$

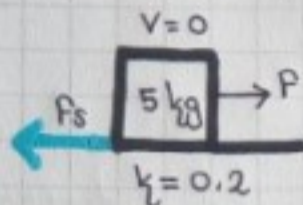
$$20 - 2 = 2 \cdot a$$

$$a = 9\text{m/s}^2$$

$$N = 20 - 15 = 5\text{N}$$

$$a = 9\text{m/s}^2$$

örnek:

1) $F = 5\text{N}$ ise $F_s = ?$ **5N**

2) $F = 8\text{N}$ ise $F_s = ?$ **8N**

3) $F = 10\text{N}$ ise $F_s = ?$ **10N**

4) $F = 15\text{N}$ ise $F_s = ?$ **10N**

1) $F_s > F$
 $F_{\text{net}} = 0$
 $F - F_s = 0$
 $5 - F_s = 0$
 $F_s = 5\text{N}$

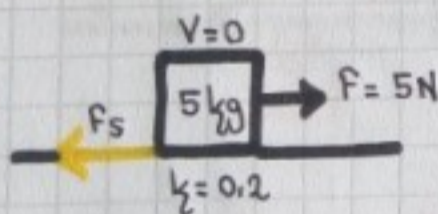
2) $F_s > F$
 $F_{\text{net}} = 0$
 $F - F_s = 0$
 $8 - F_s = 0$
 $F_s = 8\text{N}$

3) $F = F_s$
 $F_{\text{net}} = 0$
 $F - F_s = 0$
 $10 - F_s = 0$
 $F_s = 10\text{N}$

4) $F > F_s \rightarrow$ cisim harekete geçer.
 $F_{\text{net}} = m \cdot a$
 $F - F_s = m \cdot a$
 $15 - 10 = 5 \cdot a$
 $5 = 5a$
 $a = 1\text{m/s}^2$

$$a = 1\text{m/s}^2$$

örnek:

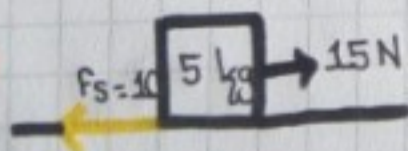
$F_s = ?$
($g = 10\text{m/s}^2$)

$$F_s = k \cdot m \cdot g$$

$$F_s = 0.2 \cdot 5 \cdot 10$$

$$F_s = 10\text{N}$$

örnek:

$$F_{\text{net}} = m \cdot a$$

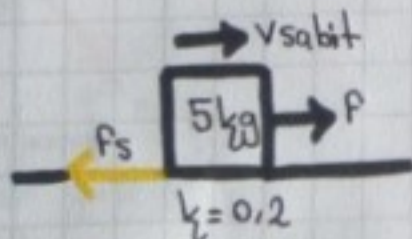
$$F - F_s = m \cdot a$$

$$15 - 10 = 5 \cdot a$$

$$5 = 5a$$

$$a = 1\text{m/s}^2$$

örnek:

cisim sabit hızlı hareket ettiğine göre F kaç N'dir? ($g = 10\text{m/s}^2$)

$$F_s = k \cdot N = k \cdot mg$$

$$F_s = 0.2 \cdot 5 \cdot 10$$

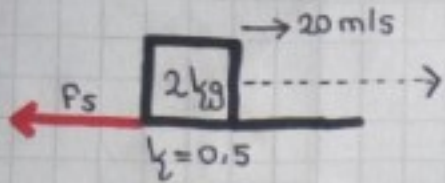
$$F_s = 10\text{N}$$

$$F - F_s = 0$$

$$F - 10 = 0$$

$$F = 10\text{N}$$

örnek:

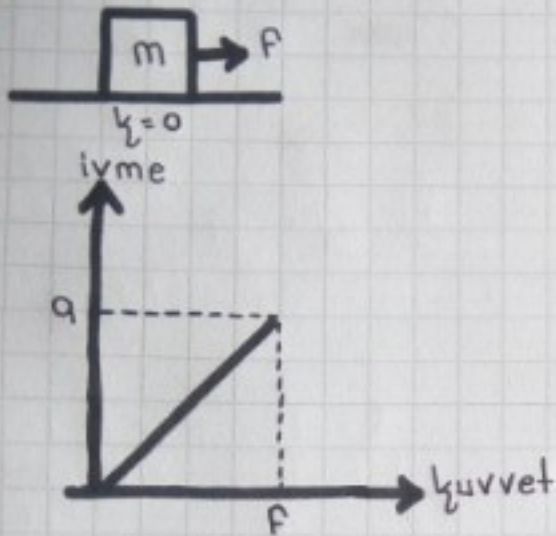
cisim 5 saniye sonra durduğuna göre yavaşlama ivmesi kaç m/s^2 'dir? ($g=10 m/s^2$)

$$F_s = k \cdot mg$$
$$F_s = 0.5 \cdot 2 \cdot 10$$
$$F_s = 10N$$

$$F_{net} = m \cdot a$$
$$-F_s = 2 \cdot a$$
$$-10 = 2a$$
$$a = 5 m/s^2$$

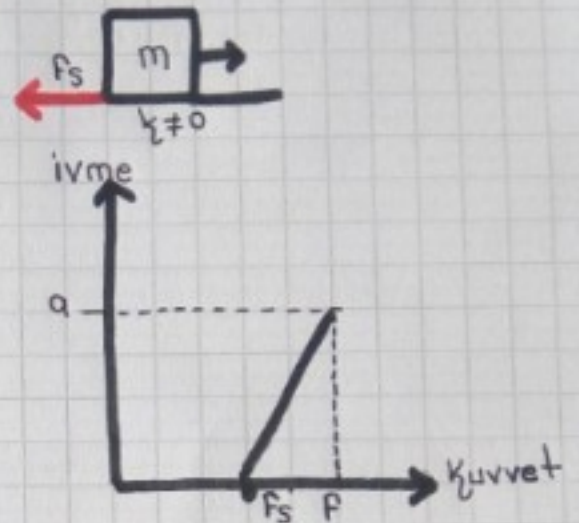
→ öndeki eksi yönüne belirlen!

*

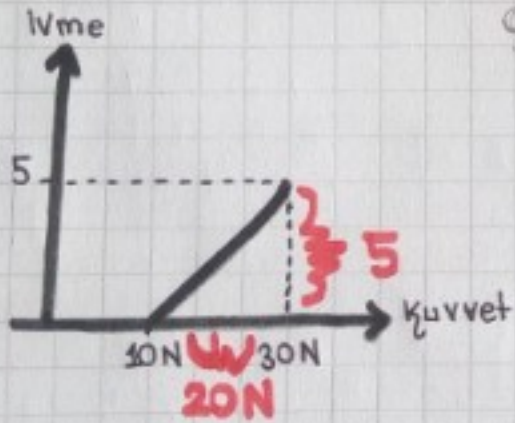

$$egim = \tan \alpha = \frac{a}{F} = \frac{1}{m}$$

*

örnek:

$$g = 10 \frac{m}{s^2}$$

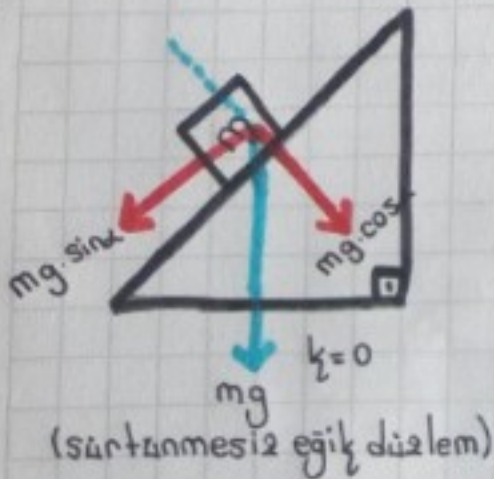
Cismin kütlesi kaç kg'dır?

$$Egim = \tan \alpha = \frac{a}{F} = \frac{1}{m}$$

$$\frac{5}{20} = \frac{1}{m}$$
$$5m = 20$$
$$m = 4 kg$$

$$m = 4 kg$$

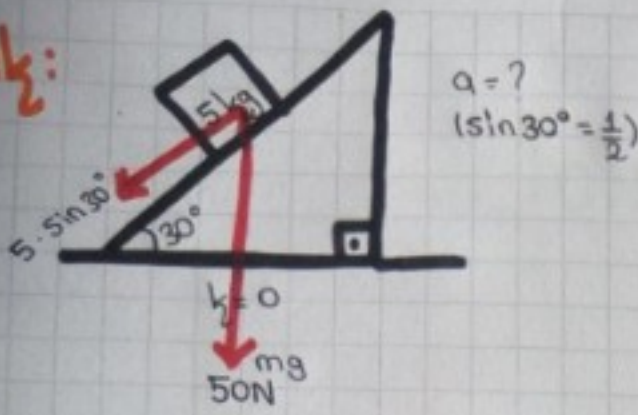
Eğik Düzlemde Cismin Hareketi

$$F_{net} = m \cdot a$$
$$mg \cdot \sin \alpha = m \cdot a$$
$$a = g \cdot \sin \alpha$$

- Eğik düzlemde cismin ivmesi kütlesine bağlı değildir.
- cismin ivmesi g (yer çekim ivmesi), $\sin(\alpha)$ açısına bağlıdır.

Örnek:

$$F_{net} = m \cdot a$$

$$50 \cdot \sin 30 = 5 \cdot a$$

$$50 \cdot \frac{1}{2} = 5 \cdot a$$

$$25 = 5a$$

$$a = 5 \text{ m/s}^2$$

Sürtünmeli Eğik Düzlem

$$F_{net} = m \cdot a$$

$$mg \cdot \sin \alpha - F_s = m \cdot a$$

$$F_s = k \cdot N$$

$$N = mg \cdot \cos \alpha$$

$$F_s = k \cdot mg \cdot \cos \alpha$$

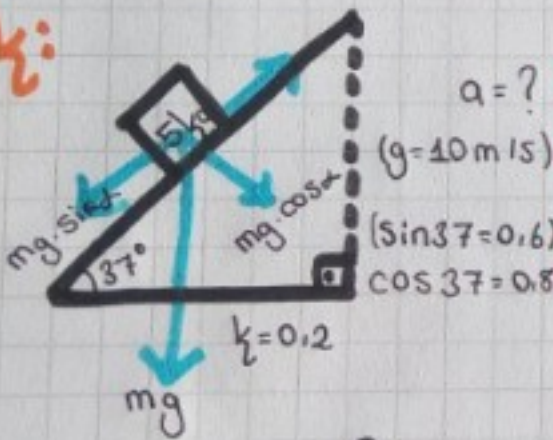
$$mg \cdot \sin \alpha - k \cdot mg \cdot \cos \alpha = m \cdot a$$

$$m(g \cdot \sin \alpha - k \cdot g \cdot \cos \alpha) = m \cdot a$$

$$a = (g \cdot \sin \alpha - k \cdot g \cdot \cos \alpha)$$

- cismin ivmesi kütleden bağımsızdır.
- (g, alpha açısı ve k)'ya bağlıdır.

Örnek:

$$a = ?$$

$$a = (g \cdot \sin \alpha - k \cdot g \cdot \cos \alpha)$$

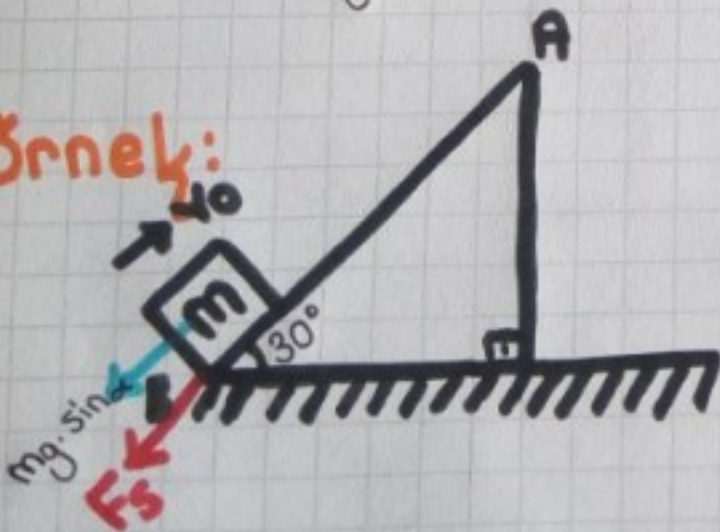
$$a = g (\sin \alpha - k \cdot \cos \alpha)$$

$$a = 10(0,6 - 0,2 \cdot 0,8)$$

$$a = (6 - 1,6)$$

$$a = 4,4 \text{ m/s}^2$$

Örnek:

m kütleli cisim eğik düzlemin B noktasından v_0 hızı ile şekildeki gibi fırlatılıyor. Cisim 6 m/s^2 ivme ile yavaşlayarak A noktasına kadar çıkıyor. Buna göre A noktasından geri dönerken cismin ivmesi kaçtır?

$$F_{net} = m \cdot a$$

$$mg \cdot \sin \alpha + F_s = m \cdot a$$

$$mg \cdot \sin 30 + F_s = m \cdot a$$

$$m \cdot 10 \cdot \frac{1}{2} + F_s = m \cdot a$$

$$5m + F_s = m \cdot 6$$

$$m = F_s$$

$$F_{net} = m \cdot a'$$

$$mg \cdot \sin \alpha - F_s = m \cdot a'$$

$$mg \cdot \sin 30 - m = m \cdot a'$$

$$m \cdot 10 \cdot \frac{1}{2} - m = m \cdot a'$$

$$4m = m \cdot a'$$

$$a' = 4 \text{ m/s}^2$$

Cismin çıkış ivmesi kaçtır?

$$F_{net} = m \cdot a$$

$$mg \cdot \sin \alpha + f_s = m \cdot a$$

$$a_{\text{çıkış}} = \frac{mg \cdot \sin \alpha + f_s}{m}$$

Cismin iniş ivmesi kaçtır?

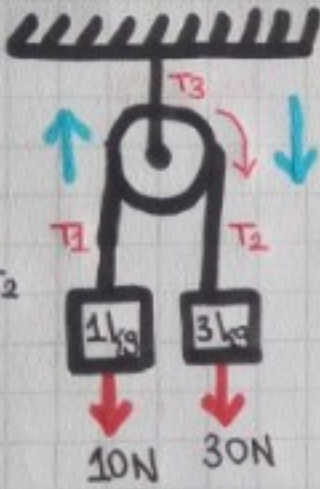
$$F_{net} = m \cdot a$$

$$mg \cdot \sin \alpha - f_s = m \cdot a$$

$$a_{\text{iniş}} = \frac{mg \cdot \sin \alpha - f_s}{m}$$

Örnek:

Sabit makara olduğu için $T_1 = T_2$

a) $a = ?$ 5 m/s^2

b) $T_1 = ?$ 15 N

c) $T_2 = ?$ 15 N

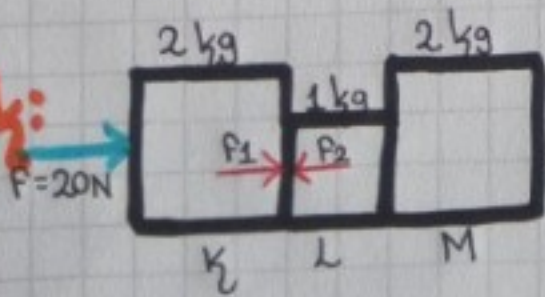
d) $T_3 = ?$ 30 N

a) $F_{net} = m \cdot a$
 $30 - 10 = 4a$
 $20 = 4a$
 $a = 5 \text{ m/s}^2$

b) $F_{net} = m \cdot a$
 $T_1 - 10 = 1 \cdot a$
 $T_1 - 10 = 5$
 $T_1 = 15 \text{ N}$
 $T_1 = T_2 = 15 \text{ N}$

d) $T_3 = T_1 + T_2$
 $T_3 = 15 + 15$
 $T_3 = 30 \text{ N}$

Örnek:

K'nın L'ye uyguladığı kuvvet kaç N'dur?

$$F_{net} = m \cdot a$$

$$20 = 5 \cdot a$$

$$a = 4 \text{ m/s}^2$$

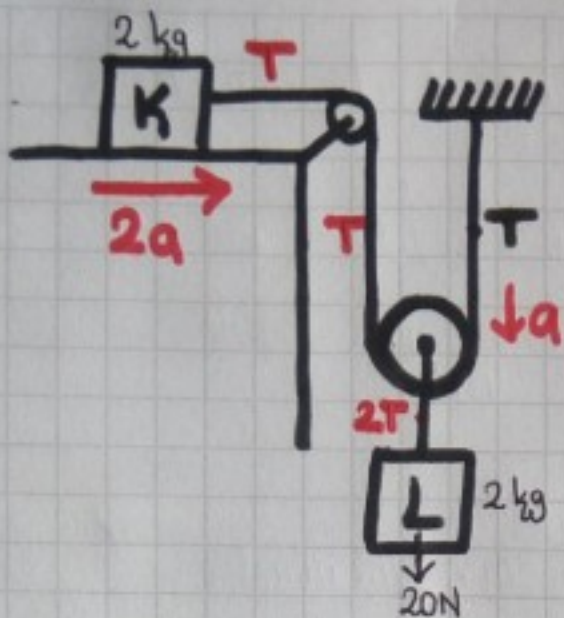
$$|F_1| = |F_2|$$

$$F - F_2 = m_K \cdot a$$

$$20 - F_2 = 2 \cdot 4$$

$$F_2 = 12 \text{ N}$$

örnek:

cisimler serbest bırakıldığında ipteki oluşan gerilme kuvveti kaç N'dur? ($g=10 \text{ m/s}^2$)

$$F_{\text{net}} = m_K \cdot a$$

eşit $T = 2 \cdot a \cdot 2$

$$T = 2a \cdot 2$$

$$T = 4a$$

$$a = 2 \text{ m/s}^2$$

$$F_{\text{net}} = m_L \cdot a$$

~~$$20 - T = m_L \cdot a$$~~

$$20 - 2T = m_L \cdot a$$

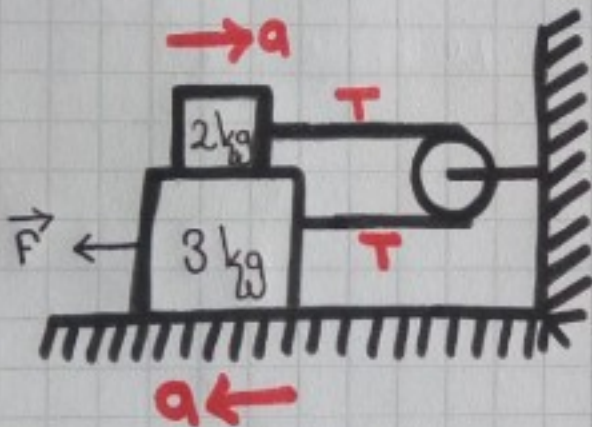
$$T = 2 \cdot 4$$

$$T = 8 \text{ N}$$

$$20 - 8a = 2a$$

$$a = 2 \text{ m/s}^2$$

örnek:

şekildeki sürtünmesiz sistemde 3 kg'lık cisme $|F|=20 \text{ N}$ 'lık kuvvet etki ediyor. Buna göre $T=?$

$$F_{\text{net}} = m \cdot a$$

$$T = 2 \cdot a$$

$$20 = 5a$$

$$a = 4 \text{ m/s}^2$$

$$F_{\text{net}} = m \cdot a$$

$$F - T = m \cdot a$$

$$20 - 2a = 3a$$

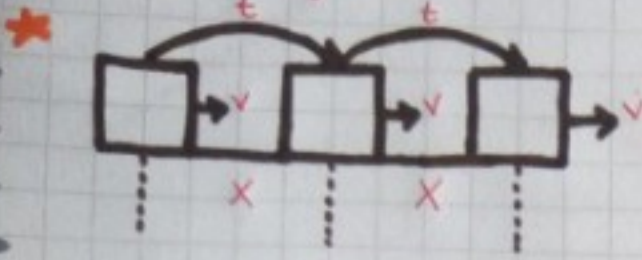
$$T = 2a$$

$$T = 4 \cdot 2$$

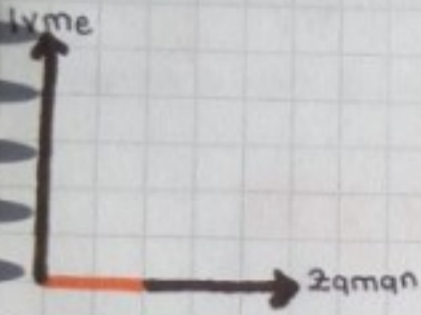
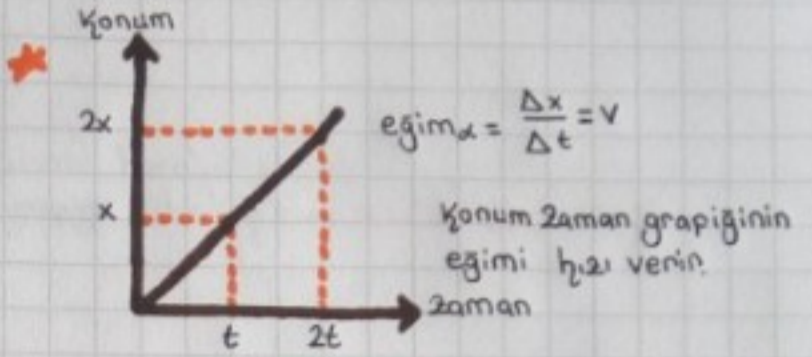
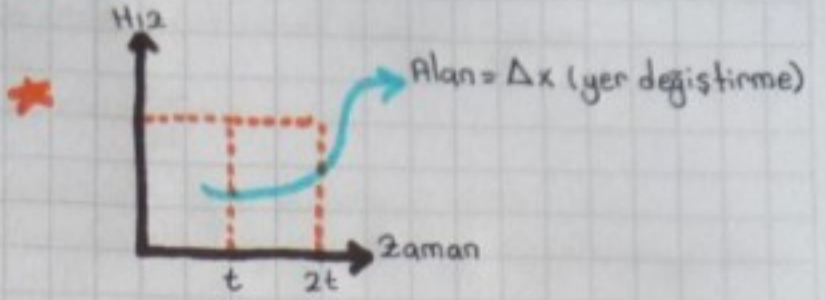
$$T = 8 \text{ N}$$

SABİT İVMELİ HAREKET

Sabit Hızlı Hareketi

$$X = v \cdot t$$

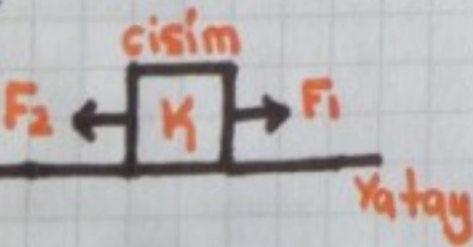
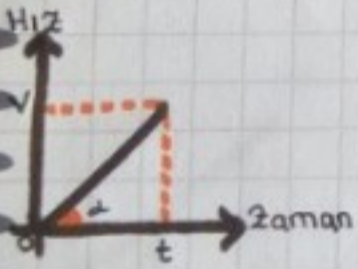

İVME

- Birim zamandaki hız değişimine ivme denir.
- a ile gösterilir.
- Vektördür.
- Birimi m/s^2 'dir.
- $\vec{a} = \frac{\Delta \vec{v}}{\Delta t} = \frac{\vec{v}_s - \vec{v}_i}{\Delta t}$

$$egim_{\alpha} = \tan \alpha = \frac{v}{t} = \vec{a}$$

Hız - Zaman grafiğinin eğimi ivmeyi verir.

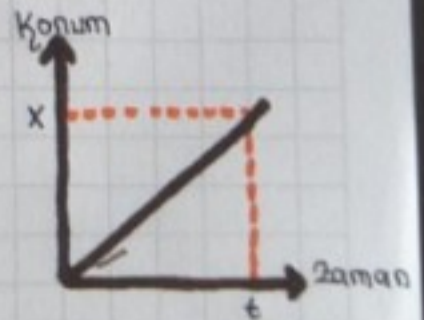

1) $|F_1| = |F_2|$
 $F_{net} = 0$
 $a = 0$

- Cisim duruyorsa durmaya devam eder.
- Cisim sabit hızlı ise sabit hızını korur.

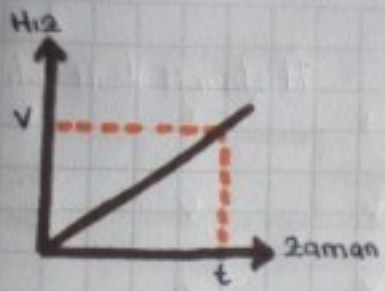
2) $|F_1| > |F_2|$
 $F_{net} \neq 0$
 $F_{net} = m \cdot a$
 $a = \frac{F_{net}}{m}$

- Cisim hızlanır.
- Cisim ivmelenir.

- eğim sabit ise cisim sabit hızlı hareket yapar.

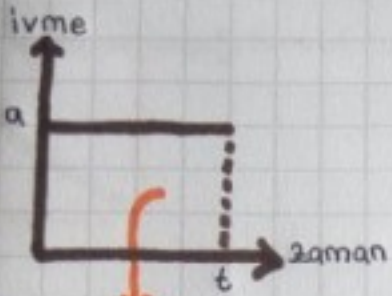
$$egim = \tan \alpha = \frac{\Delta x}{\Delta t} = v \text{ or } t.$$

• eğim sabit ise cisim sabit ivmeli hareket yapan.

$$\text{eğim} = \tan \alpha = \frac{\Delta v}{\Delta t} = a$$

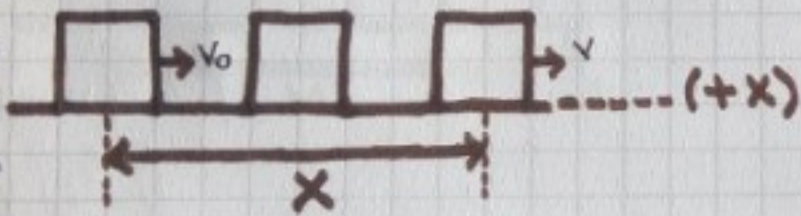
- Hız-zaman grafiğinin eğimi ivmeyi verir.
- Hız-zaman grafiğinin altındaki alan Δx (yer değiştirmeyi) verir.

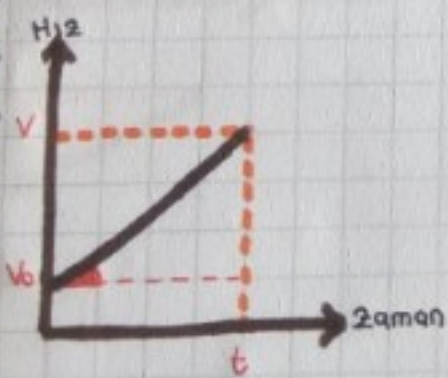
- Cisim sabit ivmeli hareket yapan.
- ivme-zaman grafiğinin altındaki alan HIZ DEĞİŞİMİ VERİR.

$$\text{Alan} = a \cdot t = \Delta v = v_s - v_i$$

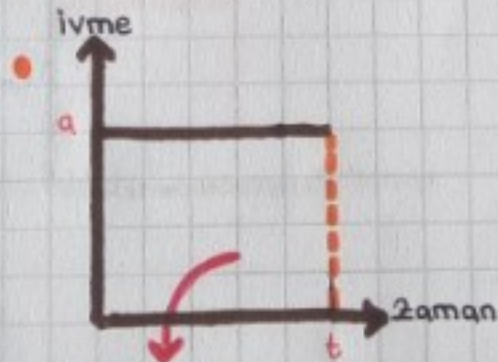
TEK BOYUTTA SABİT İVMELİ HAREKET

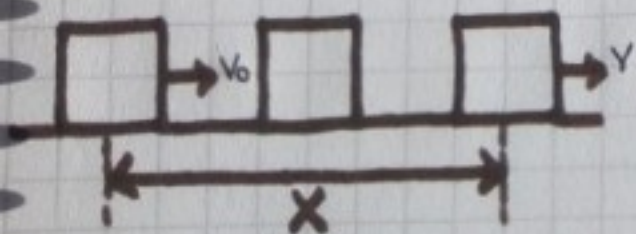
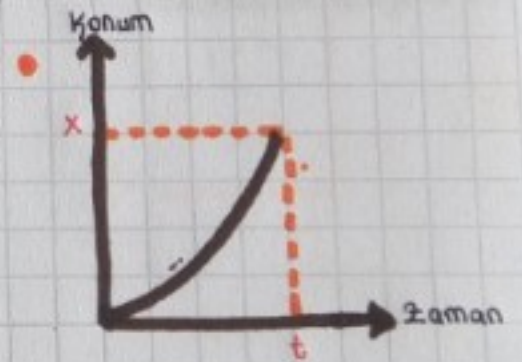
Ana (+x) yönünde hızlanıyor.

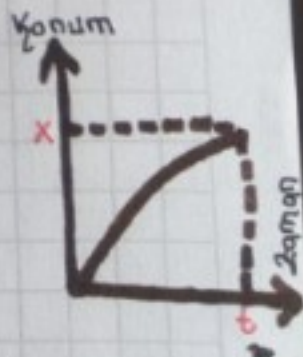
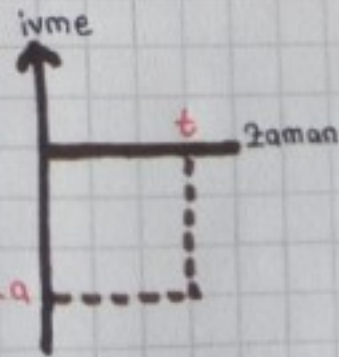
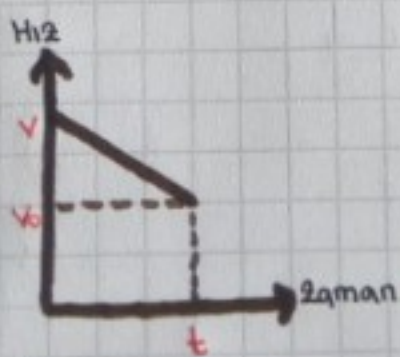
$$\text{Alan} = \Delta x = \frac{(v_0 + v) \cdot t}{2}$$

$$\text{Alan} = \Delta v$$

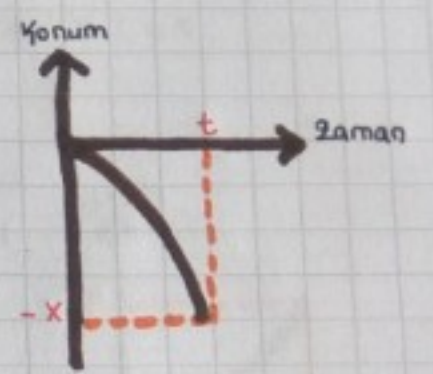
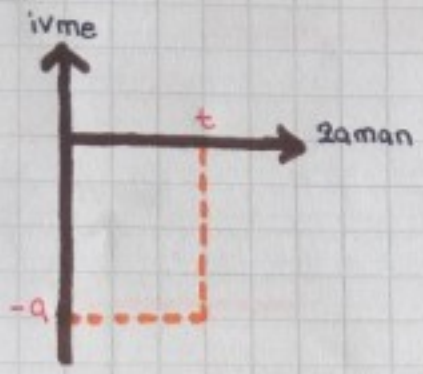
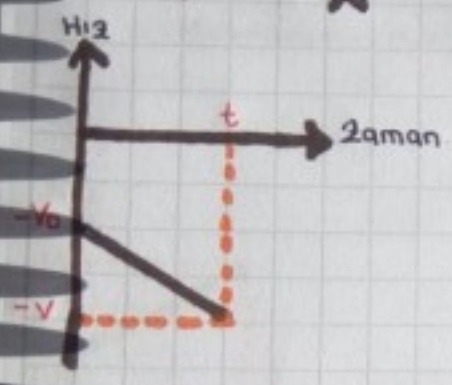
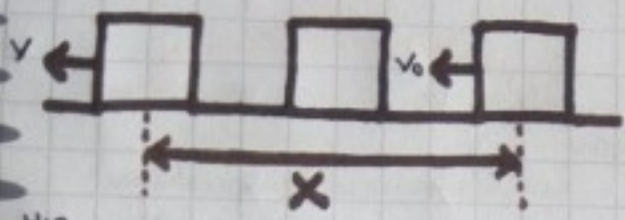

(+x) yönünde yavaşlama

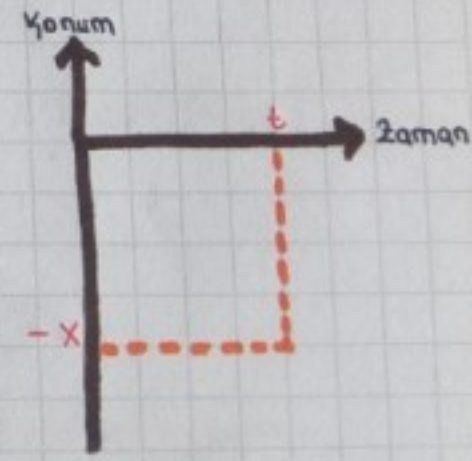
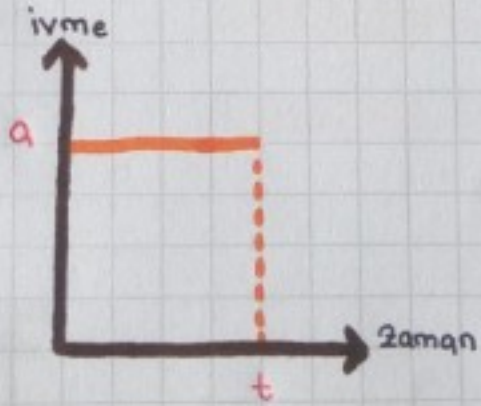
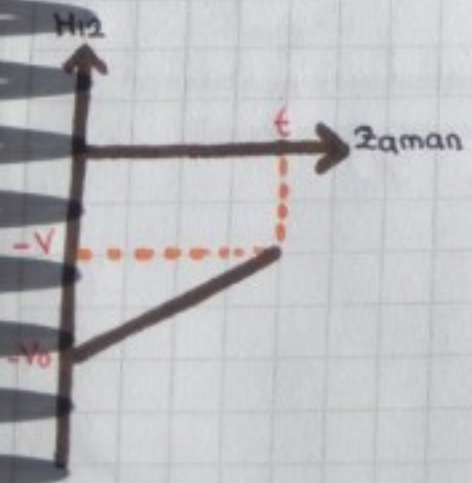
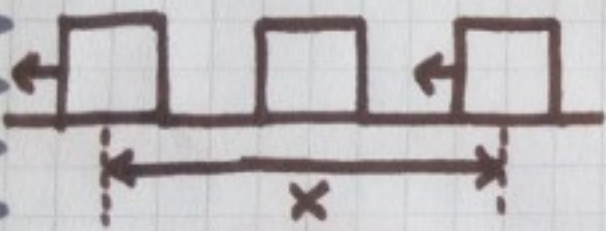

• (-x) yönünde hızlanma

• (-x) yönünde yavaşlama

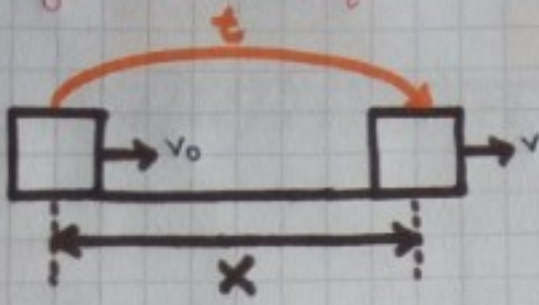

NOT:

- v } Hızlanır
- a }
- v ← } Hızlanır
- a ← }
- v } Yavaşlar
- a ← }

HAREKETTE KULLANILAN FORMÜLLER

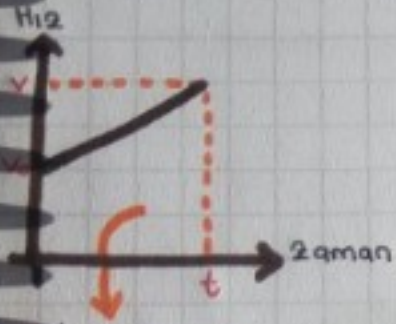
a) Düzgün Hızlanma Hareketi:

Alınan Yol: $x = v_0 \cdot t + \frac{1}{2} \cdot a \cdot t^2$

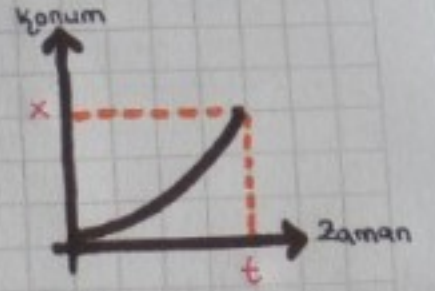
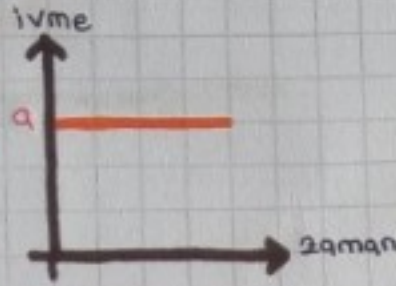
Hız Denklemi: $v = v_0 + a \cdot t$

Zamansız Hız Denklemi: $v^2 = v_0^2 + 2 \cdot a \cdot x$

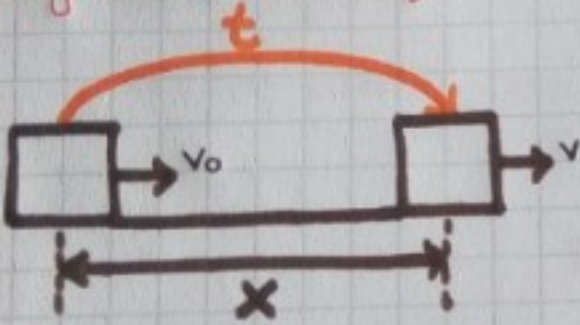

Alan = $\Delta x = x$

Eğim = $\tan \alpha = a \rightarrow$ ivme

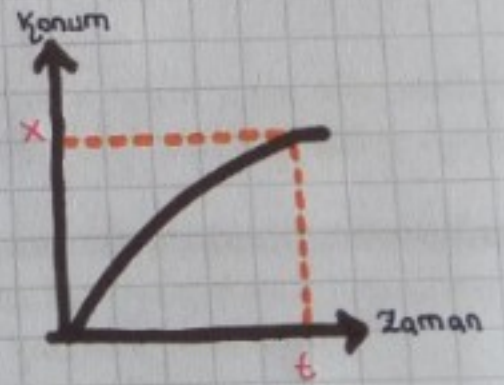
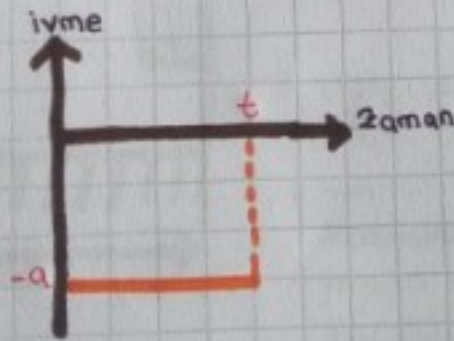
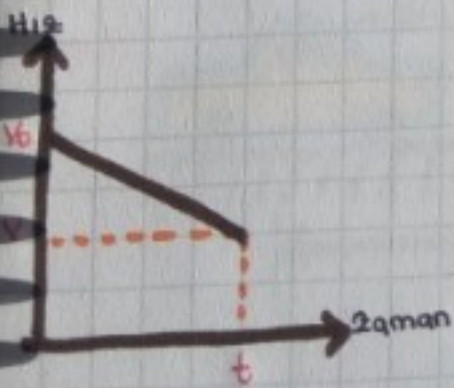
b) Düzgün Yavaşlama Hareketi

Alınan Yol: $x = v_0 \cdot t - \frac{1}{2} \cdot a \cdot t^2$

Hız Denklemi: $v = v_0 - a \cdot t$

Zamansız Hız Denklemi: $v^2 = v_0^2 - 2 \cdot a \cdot x$

Örnek:

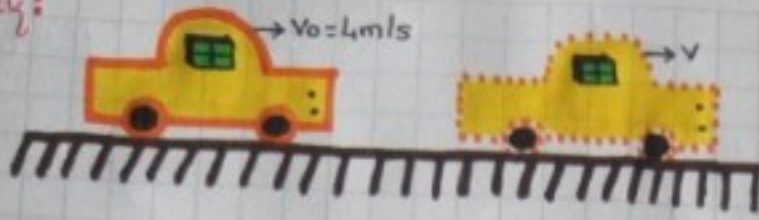

Düzensal bir yolda K noktasında durmakta olan araç 4 m/s^2 ile hızlanıyor. Araç 5 saniye sonra L noktasında geçiyor ise K'L arası kaç metredir?

$x = \frac{v_0 \cdot t}{0} + \frac{1}{2} \cdot a \cdot t^2 \rightarrow x = 50 \text{ m}$

$x = \frac{1}{2} \cdot 4 \cdot (5)^2$

Örnek:

Doğrusal bir yolda 4 m/s sabit hızla hareket eden araç 2 m/s² ivme ile hızlanmaya başlıyor.

Araç hızlanmaya başladıktan 10 saniye sonra hızı kaç m/s'dir?

I. yol: $v = v_0 + a \cdot t$

$$v = 4 + 2 \cdot 10$$

$$v = 24 \text{ m/s}$$

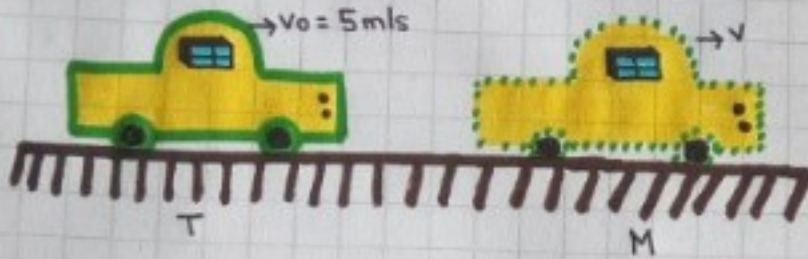
$$\Delta v = 2 \cdot 10 = 20 \text{ m/s}$$

$$v_s - v_i = 20$$

$$v_s - 4 = 20$$

$$v_s = 24 \text{ m/s}$$

Örnek:

Doğrusal yolda 5 m/s sabit hızla hareket eden araç T noktasından geçerken 6 m/s² ivme ile düzgün hızlanıyor.

Araç 3 saniye sonra M noktasından geçtiğinden |TM| kaçtır?

I. yol: $x = v_0 \cdot t + \frac{1}{2} \cdot a \cdot t^2$

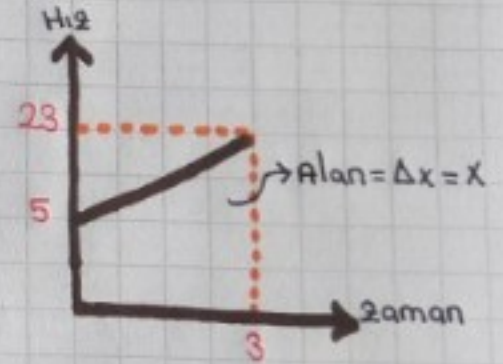
$$x = 5 \cdot 3 + \frac{1}{2} \cdot 6 \cdot (3)^2$$

$$x = \underline{\underline{42 \text{ m}}}$$

II. yol: $v = v_0 + a \cdot t$

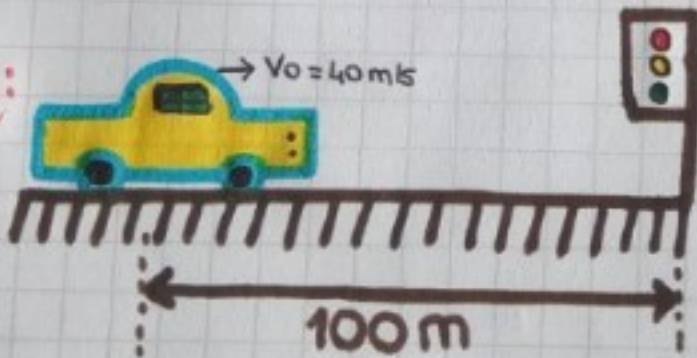
$$v = 5 + 6 \cdot 3$$

$$v = 23 \text{ m/s}$$

$$|TM| = \frac{(5+23) \cdot 3}{2} = \underline{\underline{42 \text{ m}}}$$

Örnek:

Doğrusal yolda 40 m/s hızla giden otomobil ile trafik lambası arasındaki uzaklık 100 m iken ışık yanıyor.

Araç durabilmesi için yavaşlama ivmesinin büyüklüğü en az kaç m/s² olmalıdır?

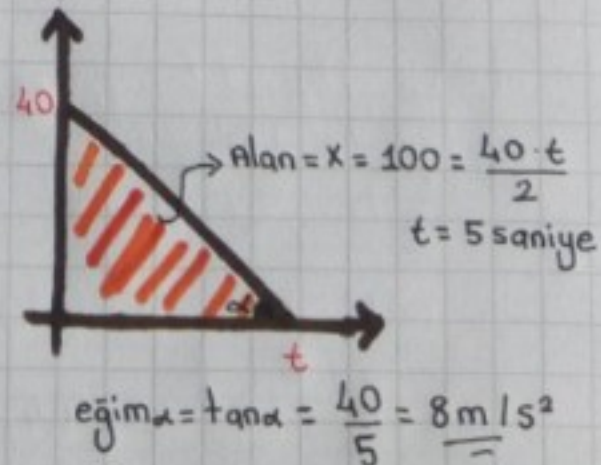
I. yol: $v_s^2 = v_0^2 - 2 \cdot a \cdot x$

$$0 = (40)^2 - 2 \cdot a \cdot 100$$

$$-1600 = -200a$$

$$a = \underline{\underline{8 \text{ m/s}^2}}$$

II. yol:

$$t = 5 \text{ saniye}$$

$$\text{eğim } \alpha = \tan \alpha = \frac{40}{5} = \underline{\underline{8 \text{ m/s}^2}}$$